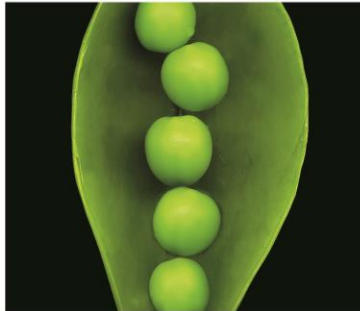

IFE PENSIOENFONDS

Jaarverslag 2014

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	3
2. Kerncijfers	4
3. Verslag van het bestuur.....	5
4. Verslag Verantwoordingsorgaan	24
5. Jaarrekening	26
Balans per 31 december	26
Rekening van baten en lasten	27
Kasstroomoverzicht	28
Toelichting algemeen	29
Toelichting op de balans.....	37
Risicobeheer.....	49
Toelichting op de rekening van baten en lasten.....	54
6. Overige gegevens	63
Resultaatbestemming volgens statuten	63
Gebeurtenissen na balansdatum	63
Actuariële verklaring	64
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	65
7. Trefwoorden.....	66
8. Afkortingen.....	69

1. Voorwoord

Het bestuur van het IFF Pensioenfonds biedt bijgaand het Jaarverslag 2014 aan op grond van de wettelijke eisen zoals gesteld in artikel 1:391 BW, RJ 400 en RJ 610.

In de afgelopen jaren is het bestuur zich meer gaan focussen op doelgroepgerichte communicatie. Dit heeft geleid tot nieuwe structuren waarin op andere wijze wordt gecommuniceerd naar deelnemers.

Terwijl naar deelnemers toe extra uitleg en een aantrekkelijkere presentatie nodig zijn om zaken goed over te kunnen brengen, is het efficiënter om naar toezichthouders en financiële relaties zakelijk en zonder franjes te communiceren in vakjargon.

Dit jaarverslag voorziet in deze zakelijke communicatie. Het is uiteraard voor iedereen, dus ook voor deelnemers, beschikbaar. Daarnaast zullen deelnemers via andere kanalen een toelichting krijgen op de activiteiten en resultaten van het pensioenfonds in 2014.

H.J. van Kippersluis
Voorzitter

F.T. van der Aa
Secretaris

2. Kerncijfers

(bedragen in duizenden euro's)

	2014	2013	2012	2011	2010
Deelnemers					
Aantal actieve deelnemers	957	950	932	935	907
Aantal gewezen deelnemers	672	694	722	693	705
Aantal pensioengerechtigden	515	523	527	510	524
Totaal	2.144	2.167	2.181	2.138	2.136
Pensioenactiviteiten					
Premie werkgever	7.100	7.640	7.328	6.986	6.725
Premie werknemer	<u>1.905</u>	<u>1.709</u>	<u>1.513</u>	<u>1.367</u>	<u>1.131</u>
Premies risico pensioenfonds	9.005	9.349	8.841	8.353	7.856
Premies risico deelnemers	128	129	107	135	138
Inkomende waardeoverdrachten	1.294	1.099	294	1.403	674
Uitgaande waardeoverdrachten	-19	-774	-123	-107	-182
Pensioenuitkeringen	8.313	8.312	8.143	7.902	7.105
Vermogen					
Stichtingskapitaal en reserves	50.926	26.729	21.806	20.672	23.707
Technische voorz risico pensioenfonds	270.555	230.363	238.026	213.205	185.107
Technische voorz risico deelnemers	1.467	1.190	1.172	976	790
Dekkingsgraad					
Nominale dekkingsgraad	118,8%	111,6%	109,2%	109,7%	112,8%
Vereiste dekkingsgraad volgens FTK	110,7%	111,6%	112,5%	112,2%	113,6%
Beleggingen					
Vastgoed en aandelen	81.918	74.985	76.467	73.080	64.478
Vastrentende waarden 1)	240.710	180.676	177.134	160.406	142.361
Derivaten	-329	243	141	-515	-31
Totaal	322.299	255.904	253.742	232.971	206.808
Resultaat beleggingen					
Totaal beleggingsopbrengsten	62.902	-4.012	25.383	23.366	8.272
Rendement beleggingen	24,1%	-1,5%	10,7%	10,4%	4,3%

1) Inclusief beleggingen ter afdekking renterisico (vastrentende waarden en rentederivaten)

3. Verslag van het bestuur

Algemene informatie

Juridische structuur

De Stichting Pensioenfonds voor het personeel van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. – hierna te noemen IFF Pensioenfonds – is opgericht in 1941, heeft haar statutaire zetel in Hilversum en is ingeschreven bij het stichtingenregister van de Kamer van Koophandel te Almere nummer 41192479.

Adresgegevens

Correspondentieadres: Postbus 309, 1200 AH Hilversum
Telefoon: 035 – 688 39 11
E-mail: pensioenfonds@iff.com

De statuten zijn laatstelijk gewijzigd op 1 januari 2014.

Het IFF Pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds dat is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling en een vrijwillige aanvullende regeling bouwen de deelnemers een financiële aanspraak op voor de gevolgen van pensionering en overlijden.

Statutaire doelstelling

Het IFF Pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers, en gepensioneerden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving.

Statutair is de doelstelling als volgt geformuleerd: het treffen van de pensioenvoorzieningen ter zake van ouderdom en overlijden voor degenen die als deelnemer zijn aangemeld, in overeenstemming met de reglementen in de ruimste zin genomen.

Hiertoe heeft het IFF Pensioenfonds een overeenkomst gesloten met International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. (hierna te noemen: IFF).

Het IFF Pensioenfonds voert een beleid dat in overeenstemming is met de statutaire doelstelling. Dit beleid is vastgelegd in beleidsdocumenten waarvan de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) de belangrijkste is. Deze ABTN is voor het laatst geactualiseerd in maart 2014 en is van toepassing sinds 1 januari 2014.

Uitgangspunten

IFF wil een marktconforme pensioenvoorziening aanbieden. Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor de uitvoering van de afspraken die de sociale partners hierover hebben gemaakt en voor hetgeen de wetgever voorschrijft.

Naast de formele taken en verantwoordelijkheden hanteren de organen van het pensioenfonds de volgende uitgangspunten bij de uitvoering van hun werkzaamheden:

- Kennis en kunde van het collectief waarborgen.
- Continuïteit waarborgen.
- Integriteit van mensen/beslissingen/keuzes.

- Openheid en transparantie in communicatie.
- Commitment.

Samenstelling van bestuur

Het IFF Pensioenfonds heeft een paritair samengesteld bestuur dat zich terzijde laat staan door externe actuarissen, een externe accountant, adviescommissies en een verantwoordingsorgaan. Zelf heeft het IFF Pensioenfonds geen personeel in dienst. Wel is een Pensioenbureau ingericht. De werknemers van dit Pensioenbureau zijn officieel in dienst van IFF en worden volledig door haar betaald.

Het bestuur is samengesteld uit 3 vertegenwoordigers van de werkgever, 2 vertegenwoordigers van de werknemers, en 1 vertegenwoordiger van de gepensioneerden. De zittingsperiode van de bestuursleden is zes jaar en begint altijd per 1 mei.

Conform de statuten, reglementen en ABTN van het pensioenfonds heeft het bestuur de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- Het algemeen beleid van het fonds vaststellen. Via een mandaat heeft ze de volgende taken en verantwoordelijkheden gedelegeerd aan het dagelijks bestuur:
 - Beleids- en bestuur procedures en processen vormgeven en vastleggen.
 - Het fonds aansturen.
 - De risico's op de korte en lange termijn beheersen.
- Alle besluitvorming binnen het fonds.
- Verantwoording afleggen aan het Verantwoordingsorgaan.

Huidige samenstelling

Op 31 december 2014 was het Bestuur als volgt samengesteld:

Bestuurslid	Benoemd door	Functie	Aftredend
H.J. van Kippersluis	Directie	Voorzitter	2016
F.T. van der Aa	Ondernemingsraad	Secretaris	2015
Drs. H.E. Niekus-van Waveren	Directie	Penningmeester	2020
Ing. A. van Walsum	Directie	Lid	2019
Ir. J.J.C.M. Leijs	Ondernemingsraad	Lid	2017
G.P.C. Aarts	Gepensioneerden	Lid	2018

Dagelijks bestuur en dagelijkse leiding

Het dagelijks bestuur van het pensioenfonds wordt gevormd door de voorzitter, de penningmeester en de secretaris. Bij de uitoefening van hun functie worden zij ondersteund door het Pensioenbureau en externe adviseurs.

Conform de statuten, reglementen en ABTN van het pensioenfonds heeft het dagelijks bestuur de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- Het fonds besturen en het dagelijks beleid bepalen binnen het mandaat dat ze van het Bestuur heeft gekregen.
- Besluiten van het Bestuur voorbereiden en uitvoeren.
- De activiteiten van het fonds beheren en het uitbestedingsbeleid uitvoeren binnen het mandaat dat ze van het Bestuur heeft gekregen en voor zover dat is toegestaan door de wet- en regelgeving.
- Zorgen dat de statuten en reglementen en de overige juridische documenten van het fonds binnen de gestelde termijnen voldoen aan de wet- en regelgeving.

- Het Bestuur adviseren.
- Het fonds vertegenwoordigen met inachtneming van de wet- en regelgeving.
- Toezien op het uitvoeren van de financiële administratie.

Uitvoering pensioenadministratie en financiële administratie

De pensioenadministratie en de financiële administratie zijn met ingang van 1 januari 2014 uitbesteed aan de Blue Sky Group. Het Pensioenbureau dat bij IFF is ingericht bestond uit de heer Van der Aa (secretaris) en mevrouw Malgo (administrateur), tot 1 oktober 2014.

Pensioenuitvoeringskosten

Op grond van de Overeenkomst Pensioenreglement worden alle kosten van de pensioenregeling, met uitzondering van de kosten voor vermogensbeheer en de kosten van de adviseur van de BAC, voldaan door IFF. De kosten van het pensioenbeheer bedragen in 2014 € 709 duizend. Dit zijn kosten, die aan de kostendekkende premie moeten worden toegevoegd. Deze kosten komen ten laste van IFF.

De totale kosten van het vermogensbeheer bedragen € 1.539 duizend ofwel 0,52% (2013: 0,57%) van het gemiddeld belegd vermogen. Deze kosten komen ten laste van het rendement.

De transactiekosten bedragen nihil (2013: 0,03% van het gemiddeld belegd vermogen).

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit drie leden: één namens de werkgever, één namens de werknemers en één namens de gepensioneerden.

De zittingsperiode van de leden van het verantwoordingsorgaan is zes jaar en begint altijd per 1 mei.

Op 31 december 2014 was het Verantwoordingsorgaan als volgt samengesteld:

Verantwoordingsorgaan	Benoemd door	Functie	Aftredend
C.A. Wisse	Ondernemingsraad	Voorzitter	2018
Mevr. A.M.S. Dekeling	Directie	Secretaris	2016
P. van Berge	Gepensioneerden	Lid	2020

In het verslagjaar is de heer Van Berge herbenoemd.

Het verslag van het Verantwoordingsorgaan staat op pagina 24 en 25 van dit jaarverslag.

Beleggingsadviescommissie(BAC)

De BAC ondersteunt het bestuur bij het strategisch beleggingsbeleid. Deze commissie heeft een voorbereidende en adviserende rol en voert het door het Bestuur vastgestelde strategisch beleggingsbeleid uit.

De BAC bestaat uit ten minste vijf leden. Zij worden benoemd door het bestuur van het IFF Pensioenfonds en zijn altijd deelnemer van dit pensioenfonds. De zittingsperiode van de BAC-leden is drie jaar en begint altijd per 1 mei. Op 31 december 2014 was de BAC als volgt samengesteld:

BAC-lid	Functie	Aftredend
Drs. J.A. Ambergen	Voorzitter	2016
F.T. van der Aa	Secretaris	2015
V.H. van 't Hoofd	Plv. voorzitter	2017
A.J. Boogaard	Lid	2016
R. van den Berg	Lid	2017

Eind 2014 heeft de heer R. van den Berg de plaats ingenomen van de heer K. Westra, die heeft afgezien van verdere voortzetting van zijn functie binnen de BAC.

De BAC wordt ondersteund door een externe adviseur in de persoon van Drs. M. Iglesias del Sol van Towers Watson B.V.

Vermogensbeheerders

Het IFF Pensioenfonds werkt voor het beheer van de beleggingsportefeuille samen met de onderstaande externe vermogensbeheerders.

- **Vastrentende waarden:** Robeco Institutional Asset Management en M&G.
- **Onroerend goed:** CBRE Real Estate.
- **Aandelen:** BlackRock Advisors.

Deze vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor de selectie en de timing van de transacties in de door hen beheerde portefeuilles binnen de geldende mandaten. Zij worden aangestuurd door de voorzitter en de secretaris van de BAC.

De resultaten van de vermogensbeheerders worden, voor zover de gegevens dan al beschikbaar zijn, op weekbasis gevolgd door het Pensioenbureau en besproken door de Durationcommissie. Op maandbasis ontvangt het bestuur een rendementsanalyse van WM Performance Services. Daarin wordt het rendement van het IFF Pensioenfonds afgezet tegen de benchmark.

Externen

Het IFF Pensioenfonds wordt geadviseerd en ondersteund door onderstaande externe personen:

- Accountant: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
- Waarmerkend actuaire: drs. R.K. Sagoenie AAG van Milliman Pensioenen.
- Adviserend actuaire: drs. M. Kloek van Towers Watson B.V.
- Adviseur BAC: drs. M. Iglesias del Sol van Towers Watson B.V.
- Pensioenjuriste: mr. M. Biewinga van Towers Watson B.V.
- Secretariële ondersteuning: TXT & PR Myra Prinsen.

Financiële informatie

Over 2014 bedraagt de feitelijke premie € 9.005 duizend (werkgeversdeel € 7.100 duizend, werknemersdeel € 1.885 duizend en FVP € 20 duizend).

De kostendekkende premies zijn voor 2014 als volgt berekend:

Kostendekkende premie	€	6.835 duizend
Gedempte kostendekkende premie	€	7.125 duizend

De feitelijke premie is de premie die IFF en de deelnemers werkelijk hebben betaald aan het fonds. De kostendekkende premie is de berekende premie rekening houdend met de DNB rentetermijnstructuur per 1 januari 2014. De gedempte kostendekkende premie is de minimaal te ontvangen premie, waarbij rekening gehouden wordt met de marktrente over de drie jaren voorafgaand aan het boekjaar.

Dekkingsgraad

	Dekkings- graad *)		Vereist vermogen		Reserve positie
Ultimo eerste kwartaal	114,9%		112,2%		2,7%
Ultimo tweede kwartaal	115,9%		112,3%		3,6%
Ultimo derde kwartaal	114,6%		112,2%		2,4%
Ultimo vierde kwartaal	118,8%		110,7%		9,1%
Ultimo	2014	2013	2012	2011	2010
Dekkingsgraad*	118,8%	111,6%	109,2%	109,7%	112,8%
Vereist vermogen	110,7%	111,6%	112,5%	112,2%	113,6%
Reservepositie	8,1%	0,0%	-3,3%	-2,5%	-0,8%
Beleidsdekkingsgraad**	115,6%				

* Dekkingsgraad zoals die aan DNB gerapporteerd wordt.

** Beleidsdekkingsgraad: met de invoering van het nFTK is de zogenoemde beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd, gedefinieerd als de gemiddelde nominale dekkingsgraad van de laatste 12 maanden.

Toeslagverlening

Op basis van de, begin december 2014 bekende, cijfers heeft het bestuur besloten tot gedeeltelijke toeslagverlening ter grootte van 0,33%.

De stijging van de afgeleide consumentenprijsindex tussen oktober 2013 en oktober 2014 bedroeg 0,75%. Met het laatst bekende vereiste eigen vermogen van 112,2% en geschatte dekkingsgraad van 114,6% (op 30 november 2014) heeft de actuaris geadviseerd om een gedeeltelijke toeslagverlening per 1 januari 2015 van 0,33% toe te kennen. Het bestuur heeft dit advies overgenomen.

Voor verdere informatie over de beleggingsresultaten en de beleggingsportefeuille wordt verwezen naar de Beleggingenparagraaf op pagina 17 tot en met 19.

Risicomanagement

Het bestuur is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen van het fonds. Het bereiken van die doelstellingen kan in gevaar komen door risico's van binnen en buiten de organisatie. Risicomanagement staat nadrukkelijk op de agenda van het fonds. Het bestuur moet een actueel en volledig beeld hebben van alle relevante risico's en zorgen voor gepaste beheersmaatregelen. Dit vloeit voort uit eisen ten aanzien van een beheerste en integere bedrijfsvoering zoals opgenomen in de Pensioenwet.

Risico en beheersingscategorieën

Het bestuur heeft de dagelijkse uitvoering van het risicomanagement gedelegeerd aan de BAC voor financiële risico's en aan het dagelijks bestuur voor de niet financiële risico's. Deze twee onderscheidende categorieën zijn ontleend aan FIRM, een methode die onderscheid maakt in verschillende risicocategorieën.

Deze zijn:

Financiële risico's

- Matching-/renterisico
- Marktrisico
- Kredietrisico
- Verzekeringstechnisch risico
- Valutarisico
- Prijsrisico
- Toeslagverleningsrisico
- Concentratierisico
- Liquiditeitsrisico
- Derivaten

Niet financiële risico's

- Omgevingsrisico
- Operationeel risico
- Uitbestedingsrisico
- IT risico
- Integriteitsrisico
- Juridisch risico
- Systeemrisico

Daarnaast onderkent FIRM risico-overstijgende beheersingscategorieën, namelijk management-organisatie en solvabiliteitsbeheer. De aspecten van deze categorieën hebben geen betrekking op één individuele risicocategorie, maar op de gehele functionele activiteit en de risico's daarbinnen.

Meer uitleg over wat de verschillende risico- en beheersingscategorieën inhouden staan in "Risicomanagementplan 2014". Dit is op te vragen bij het secretariaat.

Bestuursaangelegenheden

In 2014 is het bestuur acht keer in vergadering bijeengekomen. Het Dagelijks Bestuur vergaderde 22 maal. Dit is substantieel meer dan gebruikelijk. Aanleiding van het aantal vergaderingen waren de wettelijke veranderingen. 1 juli 2014 werd de wet versterking bestuur van kracht. Daar is door het bestuur lang bij stil gestaan. Belangrijkste discussiepunt: de bestuursvorm van het fonds. Uiteindelijk is gekozen voor de Paritaire vorm met voorlopig jaarlijkse visitatiecommissie. Ook is veel aandacht besteed aan de profielen van de verschillende functies in het bestuur alsmede de competenties die nodig zijn voor het vervullen van die functies. Daarnaast is een start gemaakt voor de invoering van het nFTK. Gedurende het jaar is aandacht gegaan naar de transitie van de deelnemersadministratie naar BSG en is in het laatste kwartaal ook de overgang van de vermogensbeheeradministratie naar BSG een punt van aandacht geweest. Verder is veel aandacht gegeven aan de nieuwe Code Pensioenfondsen.

Rendement

Het fonds heeft een rendement over 2014 behaald van 24,1%. Dit is voor het fonds uitzonderlijk hoog en vooral veroorzaakt door het LDI Euro Core Government Bonds 40 Fund van Robeco dat ingezet is voor afdekking van het renterisico.

Deskundigheid bestuursleden

Het bestuur wordt geacht één maal per jaar een zelfevaluatie te houden. Deze evaluatie heeft plaatsgevonden op 30 juni 2014 onder leiding van Marijke Biewinga van Towers Watson. Aan de hand van de competentieprofielen hebben de afzonderlijke bestuursleden hun functioneren geëvalueerd en verbeterpunten voor 2014 vastgesteld.

Alle bestuursleden hebben minimaal Deskundigheidsniveau 1. Een aantal op niveau 2 en er wordt naar gestreefd om in 2015 het gehele bestuur op Deskundigheidsniveau 2 te krijgen. Het bestuur heeft begin 2013 besloten zich elke vergadering bij te laten staan door de externe deskundige mevrouw Kloek van Towers Watson.

Het bestuur heeft alle medewerkers, bestuursleden en andere direct bij het pensioenfonds betrokken personen in de gelegenheid gesteld om hun deskundigheid op peil te houden of uit te breiden middels vakliteratuur, seminars en cursussen.

Vorming commissies

De volgende commissies zijn operationeel.

Beleggingsadviescommissie:

De commissie functioneert al een groot aantal jaren. Zij heeft in 2014 opnieuw veel aandacht besteed aan de financiële risico's die het fonds loopt. Alle financiële risico's en de beheerscategorieën zijn vastgelegd in het Risicomanagementplan 2014. Daarnaast heeft de BAC een aanvang gemaakt voor het beleggingsplan, dat in 2014 aan het bestuur in concept is aangeboden.

Audit commissie:

De Audit commissie is in 2012 van start gegaan om de visitatie voor te bereiden en er op toe te zien dat de aanbevelingen uitgevoerd zijn. In 2014 is de commissie gestart met het monitoren van het uitbestedingscontract en de SLA met de uitvoeringsorganisatie. Daarnaast richt de commissie zich op de werking van de risicobeheersings- en controlesystemen van het pensioenfonds.

Uitbestedingscommissie:

Het dagelijks bestuur heeft als uitbestedingscommissie het uitbestedingstraject voorbereid. Inmiddels heeft het bestuur besloten de pensioenadministratie uit te besteden en dit is per 1 januari 2014 geëffectueerd.

Communicatiecommissie:

De Communicatiecommissie heeft veel activiteiten geïnitieerd en uitgevoerd. Verderop in dit verslag wordt daar uitgebreid op ingegaan.

Commissie Wet- en Regelgeving:

Deze commissie wordt ad hoc ingevuld naar aanleiding van specifieke thema's.

Durationcommissie

Vanuit de BAC is in 2011 een Durationcommissie – bestaande uit de voorzitter, de secretaris en de extern adviseur van de BAC – gevormd om de rente te monitoren. Omdat de rentesituatie in 2014 nog niet was verbeterd, is de commissie ook in het verslagjaar voortgezet. Op tweewekse basis hebben

de leden de renteontwikkeling en de renteafdekking gemonitord. Hun bevindingen en adviezen koppelden zij altijd terug naar het bestuur.

In 2014 zijn de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende commissies verder uitgewerkt.

Klachten- en geschillencommissie

Het pensioenfonds van IFF beschikt niet over een vaste klachten- en geschillencommissie. Het huishoudelijk reglement regelt hoe omgegaan moet worden met klachten en geschillen. In die Reglementen is, als aparte paragraaf, Regeling Geschillen en Klachten opgenomen. In 2014 zijn er geen klachten of geschillen geweest.

Naleving wet- en regelgeving

In 2013 is de wet versterking van pensioenfondsbesturen aangenomen door de Eerste en Tweede Kamer. Het bestuur heeft in meerdere vergaderingen de sterktes/zwakten van de diverse bestuursmodellen geëvalueerd en in december 2013 is besloten voor het paritaire bestuursmodel. Per 1 juli 2014 is dit model geïmplementeerd. Ook is door fiscale wetgeving verandering gekomen in de maximale opbouw van pensioenen. Deze is verlaagd naar 2,15% voor de middelloonregeling.

Per 1 januari 2014 is de nieuwe belastingwet van kracht, waardoor de pensioenopbouw vanaf dat moment gericht zal zijn op 67 jaar. Voor de opgebouwde aanspraken tot en met 31 december 2013 geldt een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar. Het bestuur heeft besloten per 1 januari 2014 deze aanspraken collectief actuariael gelijkwaardig (dekkingsgraad neutraal) om te rekenen naar ingangleeftijd 67 jaar. Voor een periode van 5 jaar is bepaald, dat bij terugrekening van de aanspraken die per 1 januari 2014 zijn vastgesteld met ingangleeftijd 67 jaar naar aanspraken met ingangleeftijd 65 jaar de aanspraken van 31 december 2013 worden toegekend.

Gedurende 2014 heeft de wetgever nieuwe wettelijke aanpassingen gepubliceerd. Het gaat hierbij om ingrijpende veranderingen t.w. verdere verlaging van de pensioenopbouw tot maximaal 1,875% en de maximumhoogte waar fiscaal vriendelijk mag worden opgebouwd is € 100.000 per jaar.

Ook is het Financiële toetsingskader aangepast. De belangrijkste veranderingen zijn: Invoering van een beleidsdekkingsgraad, op basis van een 12-maandsgemiddelde waarbij alle maanden even zwaar wegen. Bij de UFR verdwijnt de 3-maandsmiddeling. Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen moeten voor vrijwel alle componenten (behalve het valutarisico) voortaan hogere buffers worden gehanteerd.

Communicatie

In 2014 zijn activiteiten uit het communicatieplan voortgezet. Er is in thema-uitgaven gecommuniceerd over de resultaten van 2013, het jaarlijkse pensioenoverzicht en het belang van nabestaandenpensioen. Ook werden deelnemers bij het bereiken van een bepaalde leeftijd nog eens apart geattendeerd op het belang om stil te staan bij hun situatie na pensioneren. In 2014 is een communicatieplan opgesteld voor de komende jaren. Hierin wordt nauw samengewerkt met de uitvoerder van de pensioenadministratie.

Uitbesteding Pensioenbureau

Het bestuur heeft in een vergadering op 22 augustus 2014, na uitgebreide scenarioanalyses een besluit genomen het pensioenbureau uit te besteden. De belangrijkste reden was het operationele risico. De secretaris, de heer F. van der Aa, voert alle taken van het pensioenbureau uit. Hij zal per 1 juli 2015 met pensioen gaan. Het bestuur heeft besloten de taken van het pensioenbureau te splitsen in secretariële en pensioen technische werkzaamheden. Mevrouw M. Prinsen zal de secretariële werkzaamheden gaan uitvoeren en de pensioen technische werkzaamheden door Towers Watson. Ook zal Towers Watson de back up voor mevrouw M. Prinsen zijn.

Overlevingsgrondslagen

De nieuwe gegevens van het Actuarieel Genootschap zouden voor het fonds neerkomen op een 0,4% lagere voorziening. Het AG berekent de verwachtingen op basis van trends uit het verleden en biedt voor de toekomst een waaijer aan uitkomsten. Het bestuur heeft Towers Watson de opdracht gegeven om de fondsspecifieke ervaringssterfte te berekenen. Hiertoe heeft Towers Watson een rekenmodel ontwikkeld, dat vooral op inkomen is gericht. Met de aanpassing van de overlevingsgrondslagen is vooraf door Towers Watson voor de IFF-populatie een afname van de voorziening met in totaal 2,9% ingeschat (0,4% op basis van de AG-tafels en 2,5% op basis van de ervaringssterfte). Bij het opstellen van het jaarwerk is vastgesteld dat deze inschatting correct was.

Het bestuur heeft deze gegevens goedgekeurd en opgenomen in de berekening van de VEV per 1 januari 2015.

Nieuwe Pensioenregeling 2015

IFF is voornemens om de pensioenregeling per 1 juli 2015 aan te passen in een hybride regeling:

- Middelloonregeling tot euro 60.000;
- Premierregeling boven euro 60.000 tot euro 100.000.

Principes voor goed pensioenfondsbestuur/Code Pensioenfondsen

Gedurende het verslagjaar voldeed de manier waarop IFF Pensioenfonds was ingericht en werd bestuurd aan de Pensioenwet en daarmee aan de 'Principes voor goed pensioenfondsbestuur'. De principes zijn per 1 januari 2014 vervangen door de 'Code Pensioenfondsen'. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben samen de Code Pensioenfondsen opgesteld. De Code bevat bepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds en gaat ook uitgebreid in op de daaraan gekoppelde thema's als benoemingen en zittingstermijnen. Partijen beogen met de Code de verhoudingen binnen het pensioenfonds en de communicatie met de belanghebbenden transparanter te maken en bij te dragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'. De Code richt zich op de drie bestuurlijke kernfuncties: besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. Dit alles in goede balans via een sluitend systeem van controle en evenwicht tussen de functies. Het bestuur heeft ernaar gestreefd de Code na te leven. Dit is voor het merendeel ingevuld, met uitzondering van het diversiteitsbeleid. Het bestuur is er niet in geslaagd kandidaten te vinden jonger dan 40 jaar. Wel zijn er vrouwelijke leden in de verschillende organen van het fonds benoemd.

Ook wijkt het bestuur af van de Code in de zittingstermijnen. Voor een langere termijn is bewust gekozen vanwege de complexiteit van het besturen en toezicht houden van het fonds.

Pensioenparagraaf

Binnen het pensioenfonds bestaan de volgende regelingen: pensioenregeling, prepensioenregeling en aanvullende pensioenregeling.

Pensioenuitkeringen

Het totaal van de pensioenbetalingen was op jaarbasis:

Ouderdomspensioen (inclusief prepensioen)	6.989 duizend
Nabestaandenpensioen	1.260 duizend
Wezenpensioen	19 duizend
Totaal	8.268 duizend

Afkoop kleine pensioenen

In het afgelopen jaar zijn 17 kleine pensioenen (afkoopgrens 2014 bedroeg € 458) afgekocht met een afkoopwaarde van in totaal € 45 duizend. Dit is een mogelijkheid die de Pensioenwet aan de pensioenfondsen biedt en waarvan het fonds nu en in de toekomst gebruik zal maken.

Pensioenregeling

De pensioenregeling heeft de volgende kenmerken:

- **Pensioen:** dit is een middelloonregeling. Deelnemer is iedereen die in dienst is getreden van IFF (Nederland) B.V.
- **Pensioenleeftijd:** De pensioenrichtleeftijd is per 1 januari 2014 gesteld op 67 jaar in plaats van 65 jaar. Bij de bepaling van de VPV is voor iedereen, waarvoor voor de 67 jarige leeftijd de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt, deze leeftijd als pensioenleeftijd aangemerkt.
- **Pensioengevend salaris:** de som van 13 maal de vastgestelde maandverdiensom en de vastgestelde vakantietoeslag.
- **Toeslagbeleid:** het pensioenfonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. De toe te kennen toeslag is afhankelijk van de dekkingsgraad en de consumentenprijsindex (gemeten van oktober tot oktober), en bedraagt maximaal 4% per jaar. Zie verder hoofdstuk 2 (Financiële Informatie) onder Toeslagverlening.
- **Franchise:** per 1 januari 2014 bedroeg de franchise: € 17.640. De franchise wordt elk jaar geïndexeerd met de "CBS Consumentenprijsindex alle huishoudens, afgeleid" voor de periode van oktober tot oktober.
- **Pensioengrondslag:** deze is het verschil tussen het pensioensalaris en de franchise.
- **Vakantietoeslag:** 8%
- **Opbouwpercentage vast salaris:** voor ouderdomspensioen wordt (met inachtneming van de bepalingen uit de pensioenregeling) jaarlijks 2% van de voor dat jaar geldende pensioengrondslag opgebouwd.
- **Nabestaandenpensioen:** dit is 70% van het te bereiken ouderdomspensioen op basis van risicodekking. Sinds 1 januari 2004 wordt geen nabestaandenpensioen meer opgebouwd, maar zijn de aanspraken herverzekerd tot aan de pensioendatum of de einddatum van het dienstverband met IFF. Voor elk kind jonger dan 18 jaar wordt wezenpensioen opgebouwd ter grootte van maximaal 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.
- **Eigen bijdrage:** voor degenen die voor 1 januari 2003 deelnemer werden is de regeling premievrij. De overige deelnemers betalen een eigen bijdrage ter grootte van 10% van hun pensioengrondslag.

Mutatieoverzicht deelnemers

Op 31 december was het aantal deelnemers als volgt:

	Vrouwen	Mannen	Totaal
Aantal deelnemers	331	626	957
Gewezen deelnemers met premievrije rechten	256	416	672
Gepensioneerden:			
met ouderdomspensioen	39	305	344
met nabestaandenpensioen	156	7	163
met wezenpensioen	3	5	8
Totaal	785	1.359	2.144

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Gepensioneerden
Beginstand 1 januari	950	640	492
Afkoop	0	-15	-1
In dienst	85	0	0
Overlijden verzekerde	-2	-3	-23
Nieuwe NBP/WzP	0	0	13
Pensionering	-13	-6	19
Uit dienst	-60	60	0
Waardeoverdracht	0	-6	0
Andere oorzaken	-3	2	15*
Eindstand 31 december	957	672	515

* Het relatief hoge aantal bij andere oorzaken wordt veroorzaakt door andere rubricering bij de uitvoerder. Zo zijn bijvoorbeeld ingegane prepensioenen met daarnaast nog aanspraken op uitgesteld ouderdomspensioen met ingang van 2014 als gepensioneerden en slaper opgenomen. Vorig jaar werden deze alleen als slaper meegenomen.

Prepensioenregeling

- **Prepensioen:** dit is een eindloonregeling. Deelnemer is iedereen die vóór 1 januari 2006 in dienst is getreden van IFF Nederland B.V. en vóór 1 januari 1950 is geboren.
- **Prepensioenleeftijd:** 62 jaar. De prepensioendatum kan onder bepaalde voorwaarden worden vervroegd tot uiterlijk de 55-jarige leeftijd of uitgesteld tot de 65-jarige leeftijd.
- **Prepensioengevend salaris:** niet meer van toepassing (n.m.v.t.).
- **Toeslagverlening:** zie onder Pensioenregeling.

Deelnemers prepensioenregeling

Op 31 december was het aantal deelnemers als volgt:

	Vrouwen	Mannen	Totaal
Gewezen deelnemers met premievrije rechten	6	19	25
Gepensioneerden	2	23	25
Totaal	8	42	50

Pensioenverplichtingen en pensioenvermogen

Het bedrag van pensioen- en prepensioenverplichtingen is het totaal van alle per 31 december van het boekjaar aan de individuele en gewezen deelnemers van het fonds toegekende pensioen- en prepensioenaanspraken. Het totaal van de pensioenverplichtingen is in het jaar gestegen naar € 270.555 duizend. Bij de vaststelling van de waarde van de verplichtingen wordt onder andere uitgegaan van de levensverwachtingen zoals die blijken uit de overlevingstafels, vermeld in het actuariële verslag

De pensioenverplichtingen moeten worden gedekt door het pensioenvermogen. Ultimo 2014 bedraagt het pensioenvermogen € 321.481 duizend. Alle pensioenaanspraken zijn gedekt.

Aanvullende pensioenregeling

Regeling: aanvullende pensioenregeling waar elke werknemer in dienst van IFF (Nederland) B.V. aan kan deelnemen.

Leeftijd uitkering aanvullend pensioen: de eerste dag van de maand gelegen voor de pensioendatum.

Nabestaandenpensioen: bij overlijden voordat het ingelegde kapitaal is aangewend, kan dit kapitaal onder voorwaarden worden omgezet in nabestaandenpensioen.

Eigen bijdrage: de regeling is volledig gebaseerd op vrijwillige eigen bijdrage van de werknemers conform afspraken met de B.V. en de richtlijnen van het pensioenfondsbestuur. De hoogte van de inleg is onder andere afhankelijk van de leeftijd.

Beleggingen: Alle beleggingen zijn voor risico van de werknemers. Binnen het totaal aan beleggingen binnen het fonds wordt geen onderscheid gemaakt in beleggingen voor risico van de werknemers en voor risico van het fonds.

Beleggingenparagraaf

Jaarlijks stelt het bestuur, na advies van de BAC ingewonnen te hebben, een beleggingsplan voor het komende jaar vast. Hoewel in 2014 geen sprake meer was van een reservetekort, betekende de beperkte omvang van de vrije reserve dat het pensioenfonds behoedzaam te werk moest gaan in het beleggingsbeleid. Ook de onzekere economische situatie speelde hierbij een rol.

Ontwikkelingen financiële markten

Het jaar 2014 kenmerkte zich wederom door de grote invloed van centrale banken op de wereldwijde kapitaalmarkten en economie, zorgen over groeivoorzichten, lage inflatie in Europa en de aanhoudend dalende rente in het eurogebied. De economie in de VS vertoont gestage groei, terwijl de situatie in Europa op het moment van schrijven wellicht het best omschreven kan worden als “doormodderen”. De eurozone kruipt geleidelijk uit recessie maar er is een aantal groeivertragende factoren aan het werk. De zwakke bankbalansen vormen een rem op de kredietgroei. De werkloosheid blijft hoog in grote delen van Europa. Groeiverwachtingen zijn laag en worden telkens naar beneden bijgesteld en inflatieverwachtingen voorspellen een verdere daling van de inflatie en inmiddels deflatie voor de korte termijn.

De Europese Centrale Bank kondigde in september een verlaging van de rente aan naar 0,05% en introduceerde voor het eerst een negatieve depositorente. Investerders reageerden aanvankelijk positief op de maatregelen van de ECB om groei te stimuleren en het deflatierisico te verminderen, maar twijfel over de effectiviteit van de stimuleringsmaatregelen binnen de eurozone overheersen. Eind oktober is de ECB behoedzaam begonnen met een opkoopprogramma van covered bonds en mortgage backed securities. Begin 2015 is bekend gemaakt dat dit programma uitgebreid zal worden tot een grootschalige opkoop van staatsobligaties. Dit heeft inmiddels tot een verdere daling van de rente geleid. Ook de euro is als gevolg van dit nieuws in waarde gedaald.

Aandelenmarkten hebben in 2014 positieve rendementen laten zien. De toonaangevende MSCI World index steeg 9,8%. Daarnaast steeg de dollar 13% in waarde ten opzichte van de euro. Als gevolg hiervan steeg de MSCI World index in euro's gemeten zelfs 19,5%.

De rente daalde in 2014 sterk. Als gevolg hiervan behaalden vastrentende waarden wederom aantrekkelijke rendementen. Credit spreads daalden eveneens waardoor bedrijfsleningen in waarde stegen. Er is een duidelijke zoektocht naar rendement gaande die de komende jaren naar verwachting tot lagere rendementen zal gaan leiden.

Beleggingsmix

De strategische beleggingsmix bestond in 2014 uit 70% vastrentende waarden, 15% niet-beursgenoteerd onroerend goed en 15% aandelen. Deze mix is gebaseerd op de in de tweede helft van 2013 uitgevoerde ALM-studie.

Ultimo 2014 was de verdeling van de beleggingen als volgt (bedragen in duizenden euro's):

	Bedrag	Procentueel	Strategisch
Vastrentende waarden en rentederivaten	235.509	73,0%	70,0%
Aandelen	45.012	14,0%	15,0%
Onroerend goed	36.906	11,4%	15,0%
Liquiditeiten en valutaderivaten	4.872	1,6%	0,0%
Totaal	322.299	100,0%	100,0%

Vastrentende waarden

Circa 50% van de vastrentende waarden portefeuille is belegd in een combinatie van hoogwaardige staatsleningen en renteswaps met het doel om de waardeontwikkeling van de pensioenverplichtingen na te bootsen. Als gevolg van de gedaalde rente is in 2014 een positief rendement van 73,5% op deze deelportefeuille behaald. Gedurende het gehele jaar is gestuurd op een renteafdekking van 80% op basis van marktwaardering van de verplichtingen.

De overige 50% van de vastrentende waarden is in bedrijfsobligaties, leningen en asset backed securities belegd met uitsluiting van de financiële sector. Deze vastrentende waarden hebben gezamenlijk in 2014 een positief rendement van 5,5% behaald.

Aandelen

De allocatie naar aandelen is gedurende het verslagjaar niet gewijzigd. De aandelenportefeuille bestaat uit passieve indexfondsen die het rendement van de betreffende regionale MSCI index nauwgezet volgt. Deze regio's betreffen Europa (30%), VS (35%), Japan (3%), Pacific ex Japan (2%) en Opkomende markten (30%). De aandelenportefeuille heeft in 2014 een positief rendement van 16,2% behaald, inclusief de effecten van vreemde valuta's.

Voor de blootstelling naar vreemde valuta's als gevolg van de aandelenbeleggingen geldt dat deze in beginsel volledig worden afgedekt indien de exposure groter is dan € 1 miljoen, met uitzondering van de valuta's van China, Zuid Korea en Taiwan.

Onroerend goed

Het onroerend goed is belegd in niet-beursgenoteerde fondsen met een regionale en sectorale spreiding. Op deze portefeuille is in 2014 een negatief rendement behaald van -0,8%.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

De focus qua Social Responsible Investing (SRI) ligt met name bij de beleggingen in aandelen en onroerend goed. De vastrentende waarden betreffen enkel de Eurozone en bestaan grotendeels uit hoogwaardige staatsobligaties.

Binnen de aandelenportefeuille hanteert het fonds sinds medio 2012 de aanpak dat de aandelen van producenten van controversiële wapens worden uitgesloten. Wat betreft de vastgoed beleggingen werkt het pensioenfonds met CBRE Global Investors. Deze vermogensbeheerder hanteert de "people, planet, profit" benadering met een focus op duurzaam onroerend goed.

Alle door het pensioenfonds geselecteerde vermogensbeheerders voeren beleid ten aanzien van SRI en „Environmental Sustainability“, hanteren de algemene uitgangspunten van maatschappelijk verantwoord en duurzaam beleggen, of hebben een "people, planet, profit" benadering voor de beleggingen in onroerend goed, aandelen en vastrentende waarden. Bestuur en BAC van het

pensioenfondsen blijven de ontwikkelingen op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggen ook in 2015 volgen.

Cashpositie

Eind 2014 had het pensioenfonds circa € 5 miljoen (1,6% van het vermogen) aan liquide middelen. Er zijn voornamelijk liquide middelen nodig vanwege de fluctuaties in de resultaten op de valutaafdekking (doorlopend circa € 2 miljoen). De pensioenuitkeringen kunnen volledig uit de premieinkomsten worden gefinancierd. Daarnaast ontvangt het pensioenfonds regelmatig dividenden.

Rendement

In 2014 heeft het pensioenfonds een totaalrendement op de beleggingen behaald van 24,1%, in 2013 was dat -1,5%. Dit hogere rendement is grotendeels een direct gevolg van de in 2014 sterk gedaalde rente. Hier staat echter een stijging van de verplichtingen tegenover. Het vermogen nam in 2014 toe met € 65 miljoen van € 258 miljoen aan het begin van het jaar tot € 323 miljoen aan het einde van het boekjaar.

	Rendement %		Benchmark %	
	2014	2013	2014	2013
Onroerende goederen	nvt	-31,2	nvt	0,8
Participaties OG-fondsen	-0,8	-0,5	-0,8	0,8
Aandelen	16,2	12,8	15,8	13,0
Risicodragend belegd	8,1	5,4	7,9	7,2
Vastrentende waarden en rentederivaten	37,9	-4,8	38,1	-4,3
Liquiditeiten	0	0	0	0,1
Risicomijdend belegd	37,1	-4,8	37,4	-4,3
Totaal	24,1	-1,5	25,1	-1,2

Actuariële paragraaf

Inleiding

Het Actuariel Rapport geeft inzicht in (de ontwikkeling van) de financiële positie van het pensioenfonds en overige actuariële informatie over het boekjaar 2014.

Alle bedragen in dit rapport luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Vermogenspositie eind 2014

De vermogenspositie van het pensioenfonds ziet er per eind 2014 als volgt uit.

Tabel 1.1: Balans

Activa		Passiva	
Beleggingen	322.628	Technische Voorziening	270.555
Liquide middelen	30	Bijspaarregeling	1.467
		Overige passiva	638
Vorderingen en overlopende activa	928	Eigen vermogen	50.926
Totaal activa	323.586	Totaal passiva	323.586

Ontwikkeling dekkingsgraad

In 2014 is de dekkingsgraad gestegen van 111,6% naar 118,8%. De wijziging in de dekkingsgraad heeft onderstaande oorzaken:

Dekkingsgraad primo boekjaar	111,6%
Resultaat op premie	0,9%
Resultaat op uitkeringen	0,4%
Resultaat op toeslagverlening	-0,3%
Resultaat op rente (UFR/RTS)	-24,3%
Resultaat op overrendement	27,0%
Wijziging actuariële grondslagen	3,4%
Overige mutaties	0,1%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	118,8%

De dekkingsgraad is vastgesteld op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Vanaf 2012 wordt de marktrente gedempt door een 3-maandsmiddeling en wordt een UFR toegepast. Met ingang van 1 januari 2015 wordt de 3-maandsmiddeling niet meer toegepast. Zonder de 3-maandsmiddeling zou de dekkingsgraad eind 2014 118,1% hebben bedragen.

Solvabiliteit

Ultimo 2014 bedragen de eigen vermogen vereisten:

Tabel 1.2: Solvabiliteit

	Dekkingsgraad
Minimaal vereist eigen vermogen	104,3%
Vereist eigen vermogen (werkelijke mix)	109,4%
Vereist eigen vermogen (strategische mix)	110,7%

Het vereist eigen vermogen is gelijk aan het maximum van het vereist eigen vermogen op de werkelijke mix en de strategische mix en bedraagt 110,7%. Omdat de dekkingsgraad van het

pensioenfonds 118,8% bedraagt, heeft het pensioenfonds geen tekort. Er is een dekkingoverschot en reserveoverschot.

Evaluatie herstelplan

Het pensioenfonds heeft in 2010 een herstelplan bij DNB ingediend. Op 11 januari 2011 heeft DNB ingestemd met het ingediende herstelplan.

Het fonds had eind juni 2014 drie kwartalen achtereen geen reservetekort en is daarmee uit het herstelplan. Dit is bij DNB gemeld.

Arbeidsongeschiktheid

Het reglement van het fonds voorziet niet in premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor de zieke deelnemers hoeft derhalve geen additionele voorziening aangehouden te worden. De vennootschap heeft een verzekering afgesloten die voorziet in verdere pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

Premie 2014

De ontvangen premie, de zuiver kostendekkende premie en de gedempte premie in 2014 zijn in de onderstaande tabel weergegeven. De premie voor de APR (Aanvullend Pensioen Reglement) is hier helemaal buiten beschouwing gelaten.

Tabel 1.3: Premies over 2014

	Pensioenregeling
Kostendekkende premie	6.835
Gedempte kostendekkende premie	7.125
Feitelijke premie	9.005

De feitelijke premie in het boekjaar 2014 is hoger dan de kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie.

Aanpassing sterftegrondslagen

De sterftegrondslagen zijn in 2014 gewijzigd.

Aanpassing Rentetermijnstructuur

Gedurende het boekjaar is de systematiek van de rentetermijnstructuur (RTS) niet gewijzigd.

Actuariële analyse

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

Premieresultaat	
Premiebijdrage werkgever	7.257
Premiebijdrage werknemers	1.876
Pensioenopbouw in het jaar	-6.580
Interestresultaat	
Beleggingsresultaat	62.902
Toeslagverlening	-804
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-1.155
Wijziging marktrente	-48.007
Overig resultaat	
Resultaat op waardeoverdrachten	359
Resultaat kosten vrijval	245
Resultaat op uitkeringen	-88
Resultaat op sterfte	80
Resultaat op andere oorzaken	8.111
Totaal saldo van baten en lasten	24.197

Beleid ten aanzien van toeslagverlening/indexatie

Conform het reglement worden de opgebouwde pensioenaanspraken van zowel de actieve als de inactieve deelnemers jaarlijks voorzien van toeslagverlening. De toeslagverlening in enig jaar is voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Aan de hand van onderstaande staffel beslist het bestuur jaarlijks of en hoeveel toeslag er wordt verleend.

Hoogte van de dekkingsgraad	Toeslagverlening
Dekkingsgraad < Vereist Eigen Vermogen	0%
Vereist Eigen Vermogen < dekkingsgraad < Vereist Eigen Vermogen +10%	Naar rato
Vereist Eigen Vermogen +10% < dekkingsgraad	100%

Bovenstaande staffel dient als leidraad. Het bestuur is bevoegd om hier van af te wijken. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening valt onder de in de toeslagenmatrix beschreven toeslagcategorie D1. Op basis van de financiële positie per 30 november 2014 heeft het bestuur in de vergadering van 6 december 2014 besloten om per 1 januari 2015 een toeslag te verlenen van 0,33%.

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

Het Vereist Eigen Vermogen is een opslag die zodanig dient te worden vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% de dekkingsgraad van het pensioenfonds over 1 jaar ten minste 100% bedraagt. Het Vereist Eigen Vermogen is berekend volgens het standaardmodel, zoals beschreven in de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling van 19 december 2006.

DNB heeft aangegeven dat pensioenfondsen na moeten gaan of sprake is van een afwijkend risicoprofiel binnen de beleggingsportefeuille en er aanleiding is om bij de vaststelling van het Vereist

Eigen Vermogen af te wijken van het standaardmodel. De Waarmedkend actuaris heeft de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds onderzocht op de door DNB aangegeven risicopunten.

Naar aanleiding van onze constatering, zijn de standaardschokken van het standaardmodel op het volgende punt verhoogd:

- De schok voor het kredietrisico in verband met het actieve beheer.

Het vereiste totaal vermogen op basis van deze toets bedraagt ultimo 2014 € 299.562 duizend. Het feitelijke totaal vermogen van het pensioenfonds ultimo 2014 bedraagt (na aftrek van het vermogen van APR) € 321.481 duizend. Dit betekent dat het pensioenfonds ultimo 2014 voldoet aan de solvabiliteitstoets.

Tilburg, 18 juni 2015

H.J. van Kippersluis	voorzitter
F.T. van der Aa	secretaris
Drs. H.E. Niekus-van Waveren	penningmeester
G.P.C. Aarts	lid
Ir. J.J.C.M. Leijts	lid
Ing. A. van Walsum	lid

4. Verslag Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (verder: VO) bestaat uit drie leden en vertegenwoordigt evenredig de gepensioneerden, de werknemers en de werkgever.

In het kader van de Pensioenwet en de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur geeft het VO jaarlijks een oordeel over het handelen van het Bestuur.

Het VO heeft ter bepaling van haar oordeel kennis genomen van het conceptjaarverslag, het conceptrapport van de certificerend en de adviserende actuaris, het conceptrapport van de accountant en de notulen van (dagelijks)bestuursvergaderingen. Daarnaast is het VO een aantal maal bijgepraat over specifieke onderwerpen door het Dagelijks Bestuur (DB) en zijn een aantal vergaderingen van het Bestuur en DB bijgewoond door het VO.

2014 kenmerkte zich door verdere wijzigingen in wetgeving omtrent pensioenen en voortdurende onrust op de financiële markten. Met name in de tweede helft vereiste dit nauwe betrokkenheid van het pensioenbestuur bij het opstellen van een nieuwe pensioenregeling.

Daarnaast was 2014 een belangrijk jaar waarin de pensioenadministratie is overgeheveld van IFF naar de Blue Sky Group.

Met dat als gegeven heeft het VO aandacht besteed aan de volgende thema's binnen het IFF Pensioenfonds:

- Beleggingsbeleid en beleggingsresultaten
- Risicobeheersing
- Communicatie
- Blue Sky Group

Beleggingsbeleid en beleggingsresultaten

Het VO ondersteunt het voortzetten van het voorzichtige beleggingsbeleid met evenveel aandacht op kapitaalbehoud als rendement. Het VO is op de hoogte van het geformuleerde beleggingsbeleid en het financiële herstelplan. Het VO wordt regelmatig op de hoogte gehouden van de bereikte resultaten. De professionele aanpak en intensieve wisselwerking tussen BAC, Durationcommissie en Bestuur resulteert in een gefundeerde uitwerking van onze beleggingsstrategie. Het beleid en gemaakte keuzes hebben in 2014 bijgedragen tot een stabiele financiële positie van het fonds, met een zeer goed rendement.

Risicobeheersing

Het VO heeft beschikking gekregen over een hernieuwde rapportage 'Risicomanagement 2013/2014 – Pensioenfonds IFF'. De aanpak van het risicomanagement is integraal en robuust, en naast financiële risico's zijn ook omgevingsrisico's in kaart gebracht met bijhorende meetmomenten en eventuele correctieve acties. Het VO is dan ook van mening dat de wijze waarop het IFF-Pensioenfonds risico's analyseert, beheerst en vermindert als gedegen kan worden geclassificeerd.

Communicatie

Het VO heeft in het afgelopen jaar wederom veelvuldig het belang van een goede communicatie naar de deelnemers onderstreept door dit te bespreken tijdens overleg tussen VO en DB. Het VO realiseert zich dat in 2014 de communicatie over het pensioen mede door personeelszaken is verzorgd met betrekking tot de voorgestelde wijzigingen in de pensioenregeling.

Blue Sky Group

De overgang van de pensioenadministratie naar de Blue Sky Group kan in het algemeen beoordeeld worden als zeer goed. Met deze overgang wordt de continuïteit van de administratie gewaarborgd en heeft het IFF Pensioenfonds toegang tot de kennis en kunde van de Blue Sky Group op pensioengebied.

Het VO bedankt het pensioenbestuur en commissies voor de solide uitvoering van de pensioenregeling in 2014. Het VO kijkt met vertrouwen uit naar een voortzetting van de constructieve wijze van werken en overleg met het pensioenfondsbestuur.

Tilburg, 4 juni 2015

VO lid	Functie
C.A. Wisse	Voorzitter
A.M.S. Dekeling	Secretaris
P. van Berge	Lid

5. Jaarrekening

Balans per 31 december (na resultaatbestemming)

(bedragen in duizenden euro's)

	2014	2013
Activa		
Beleggingen voor risico pensioenfonds		
• Vastgoed (1)	36.906	36.236
• Aandelen (2)	45.012	38.749
• Vastrentende waarden (3)	115.478	108.479
• Beleggingen ter afdekking renterisico (4)	125.232	72.197
• Derivaten (5)	-	254
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	322.628	255.915
Vorderingen en overlopende activa (6)	928	1.489
Liquide middelen (7)	30	1.042
Totaal activa	323.586	258.446
Passiva		
Stichtingskapitaal en reserves (8)		
• Overige reserves	50.926	26.729
Technische voorziening voor risico pensioenfonds (9)	270.555	230.363
Technische voorziening voor risico deelnemers (10)	1.467	1.190
Derivaten (5)	329	11
Schulden en overlopende passiva (11)	309	153
Totaal passiva	323.586	258.446

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 37 tot en met 46.

Rekening van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

	2014	2013
Baten en lasten pensioenactiviteiten		
Premies voor risico pensioenfonds (12)	9.005	9.349
Premies voor risico deelnemers (12)	128	129
Waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds, per saldo (13)	1.275	325
Mutatie technische voorziening voor risico pensioenfonds		
• Pensioenopbouw (14)	-6.125	-7.643
• Toeslagverlening (15)	-804	-345
• Rentetoevoeging (16)	-868	-832
• Wijziging rekenrente (17)	-48.007	7.495
• Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (18)	8.425	8.211
• Pensioenrechten waardeoverdrachten, per saldo (19)	-917	-274
• Wijziging actuariële grondslagen (20)	8.049	-
• Overige mutaties technische voorziening (21)	55	1.051
Totaal mutatie technische voorziening voor risico pensioenfonds	-40.192	7.663
Mutatie technische voorziening voor risico deelnemers (22)	-277	-18
Pensioenuitkeringen (23)	-8.313	-8.312
Herverzekeringen (24)	-327	-202
Overige baten en lasten pensioenactiviteiten (25)	-4	1
Totaal baten en lasten pensioenactiviteiten	-38.705	8.935
Baten en lasten beleggingsactiviteiten		
Directe beleggingsopbrengsten (26)	5.525	4.031
Indirecte beleggingsopbrengsten (26)	57.868	-7.613
Kosten van vermogensbeheer (26)	-491	-430
Totaal baten en lasten beleggingsactiviteiten	62.902	-4.012
Resultaat	24.197	4.923

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 54 tot en met 60.

Kasstroomoverzicht

(bedragen in duizenden euro's)

	2014	2013
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	9.261	9.989
Ontvangen waardeoverdrachten	1.386	956
Ontvangen uitkeringen herverzekering	46	-
Betaalde pensioenuitkeringen	-8.073	-8.211
Betaalde waardeoverdrachten	-101	-732
Betaalde premies herverzekering	-372	-248
Overige mutaties uit pensioenactiviteiten	-14	45
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	2.133	1.799
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen beleggingen	703	6.332
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	5.286	3.368
Afwikkeling derivaten, per saldo	-1.873	817
Aankopen beleggingen	-3.450	-18.477
Mutatie banktegoeden	-3.698	-1.397
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-113	-430
Overige mutaties uit beleggingsactiviteiten	-	-105
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-3.145	-9.892
Mutatie liquide middelen	-1.012	-8.093
Liquide middelen begin van het jaar	1.042	9.135
Liquide middelen eind van het jaar	30	1.042
Mutatie liquide middelen	-1.012	-8.093

Toelichting algemeen

Activiteiten

Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in overeenstemming met wet- en regelgeving. Ingevolge artikel 3 van de statuten heeft het pensioenfonds ten doel het treffen van de pensioenvoorzieningen ter zake van ouderdom en overlijden voor degenen die als deelnemer zijn aangemeld, in overeenstemming met de reglementen in de ruimste zin genomen.

Pensioenregeling

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen is een toegezegd-pensioenregeling op basis van geïndexeerd middelloon. De deelnemers kunnen binnen bepaalde grenzen kiezen wanneer zij met pensioen gaan, en wel op zijn vroegst vanaf de leeftijd van 55 jaar, maar niet later dan bij het bereiken van de leeftijd van 70 jaar. Verder kan de hoogte van het pensioen worden gevarieerd, waarbij de hoogste uitkering niet meer dan 33% hoger is dan de laagste uitkering. Op pensioendatum kan een gedeelte van het opgebouwde ouderdomspensioen worden geruild voor partnerpensioen en/of wezenpensioen, waarbij het partnerpensioen maximaal 70% van het verlaagde ouderdomspensioen bedraagt. De opbouw van ouderdomspensioen bedraagt per jaar van deelneming 2,0% van de pensioengrondslag van het betreffende jaar. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met de franchise. Het pensioensalaris is gelijk aan 13 maal de vastgestelde maandverdienste vermeerderd met vakantietoeslag.

Partnerpensioen

Voor nieuwe deelnemers vanaf 1 januari 2003 wordt geen partnerpensioen meer opgebouwd, maar is het partnerpensioen verzekerd op risicobasis tot pensioendatum of datum einde dienstverband met de werkgever. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt per gerechtigd kind 14% van het bereikbare ouderdomspensioen. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot het bereiken van de leeftijd van 18 jaar of de leeftijd van 27 jaar indien een studie wordt gevolgd.

Pensioenspaarregeling

Voor alle deelnemers bestaat de mogelijkheid om op vrijwillige basis de niet benutte fiscale pensioenspaarruimte te gebruiken door een percentage van het pensioengevend salaris te storten in de pensioenspaarregeling. Het opgebouwde kapitaal wordt op pensioendatum of bij eerder vertrek omgezet in een verhoging van (het recht op) ouderdomspensioen eventueel in combinatie met partnerpensioen. In geval van overlijden vóór aanwending van het opgebouwde kapitaal, kan dit onder voorwaarden worden omgezet in partnerpensioen en/of wezenpensioen.

Toeslagverlening

Op de opgebouwde pensioenrechten van actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen wordt jaarlijks per 1 januari een toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de kosten van levensonderhoud (op basis van de ontwikkeling van het consumentenprijsindexcijfer, zoals vastgesteld en gepubliceerd door het CBS) met een maximum van 4%.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de pensioenrechten en de ingegane pensioenen worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd, maar deze wordt gefinancierd vanuit de algemene reserve.

De ambitie van het pensioenfonds is om bij een nominale dekkingsgraad van 10 procentpunten hoger dan de met het vereist eigen vermogen overeenkomende dekkingsgraad de toeslagen volledig toe te kennen. Bij een nominale dekkingsgraad lager dan de dekkingsgraad overeenkomend met het vereist eigen vermogen worden geen toeslagen toegekend. Bij een dekkingsgraad tussen deze grenzen worden de toeslagen naar rato toegekend.

Financiering en premie

De werkgeverspremie in 2014 is gebaseerd op een doorsneepremie van 14,0% (2013: 14,0%) van het pensioensalaris (13 maal de vastgestelde maandverdienste vermeerderd met vakantietoeslag). Daarnaast betalen de actieve deelnemers een premie gelijk aan 10,0% (2013: 10,0%) van de pensioengrondslag (pensioensalaris verminderd met de franchise).

Slechts indien het pensioenfonds beschikt over het vereist eigen vermogen en de (voorwaardelijke) toeslagen kunnen worden toegekend, kan door het pensioenfonds premiekorting worden verleend.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten ter dekking van het excedentoverlijdensrisico. Het overlijdensrisico is verzekerd op basis van risicokapitalen. De verzekeraar keert in voorkomende gevallen het risicokapitaal uit aan het pensioenfonds.

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds (RJ 610).

De bedragen in de jaarrekening luiden in euro's.

Presentatiewijzigingen

In de presentatie in de balans en de rekening van baten en lasten is ten opzichte van het vorige verslagjaar een aantal wijzigingen aangebracht.

De belangrijkste verandering in de balans is de presentatie van de belegging in een zogenoemd liability driven beleggingsfonds als een afzonderlijke beleggingscategorie. Dit beleggingsfonds belegt in langlopende staatsobligaties en neemt daarnaast posities in renteswaps in. Voorheen werd deze belegging opgenomen onder vastrentende waarden (obligaties). Reden voor deze presentatiewijziging is verbetering van het inzicht in de aard van de beleggingen.

Met ingang van 2014 worden in de rekening van baten en lasten onderscheiden baten en lasten uit pensioenactiviteiten en baten en lasten uit beleggingsactiviteiten. De belangrijkste mutaties in de technische voorziening voor risico pensioenfonds worden voortaan afzonderlijk gepresenteerd. In voorgaande jaren werd onderscheid gemaakt tussen baten en lasten, waarbij de mutatie in de

technische voorziening voor risico pensioenfonds als één bedrag onder de lasten werd gepresenteerd, ongeacht of sprake was van een toevoeging (last) of een vrijval (bate). Reden voor deze wijziging is verbetering van het inzicht in de samenstelling van het resultaat.

Verder is het middelenbegrip ten behoeve van het kasstroomoverzicht gewijzigd.

De vergelijkende cijfers van 2013 zijn aangepast aan de veranderde presentatie.

Schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening is het maken van schattingen en veronderstellingen noodzakelijk. De schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de toepassing van grondslagen en de waardering van activa en verplichtingen. De schattingen en daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. Vooral de waardering van de technische voorziening en (in mindere mate) de waardering van de beleggingen zijn gebaseerd op schattingen en veronderstellingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Ten behoeve van de oordeelsvorming en het maken van schattingen wordt gebruik gemaakt van externe deskundigen. De aard van oordelen en schattingen en de onderliggende veronderstellingen is, voor zover noodzakelijk geacht voor het vereiste inzicht in het vermogen, vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien. Een herziening van een schatting heeft dikwijls ook gevolgen voor waardering en resultaatbepaling in toekomstige perioden.

Verwerking

De belangrijkste activa en verplichtingen van het pensioenfonds zijn respectievelijk de beleggingen en de technische voorziening. De beleggingen bestaan volledig uit financiële activa en derivaten. Deze worden in de balans opgenomen respectievelijk van de balans verwijderd op transactiedatum (datum van koop of verkoop). Dit is het moment waarop de toekomstige economische voordelen en de risico's verbonden aan het financiële instrument worden overgedragen. Pensioenverplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment van toekenning of overdracht van de pensioenrechten. Zij worden van de balans verwijderd op het moment van uitkering of overdracht van de pensioenrechten.

Saldering

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Presentatie beleggingen en beleggingsopbrengsten

De beleggingen bestaan nagenoeg volledig uit participaties in beleggingsfondsen. De participaties in beleggingsfondsen worden in de balans gerubriceerd naar de aard van de onderliggende beleggingen. Waardeveranderingen van participaties in beleggingsfondsen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen onder indirecte beleggingsopbrengsten. Zij bestaan uit de directe en indirecte opbrengsten van de onderliggende beleggingen en de kosten van vermogensbeheer die ten laste van het beleggingsfonds komen. Door beleggingsfondsen uitgekeerde dividenden worden gepresenteerd onder directe beleggingsopbrengsten.

Waardering beleggingen

Beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. De marktwaarde is het bedrag waarvoor een actief of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. De marktwaarde is gebaseerd op actuele marktprijzen, tenzij anders vermeld.

Participaties in (niet-beursgenoteerde) beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de berekende intrinsieke waarde op balansdatum of de meest recent beschikbare intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt vastgesteld op basis van de marktwaarde van de onderliggende activa en verplichtingen.

Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, inclusief derivaten. Alle waardeveranderingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als opbrengst beleggingen direct in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de intrinsieke waarde van de participaties in (niet-beursgenoteerde) beleggingsfondsen. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen onder de post waarop de activa en verplichtingen betrekking hebben.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Vastgoed

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van het onderliggende vastgoed. De marktwaarde van het onderliggende vastgoed is de geschatte waarde bij onderhandse verkoop in verhuurde staat. De onderliggende vastgoedobjecten worden periodiek getaxeerd door onafhankelijke taxateurs, waarbij elk kwartaal een kwart van de portefeuille wordt getaxeerd, zodat op jaarbasis de gehele portefeuille wordt getaxeerd.

Aandelen

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende aandelen. De marktwaarde van onderliggende aandelen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum. Indien de onderliggende aandelen niet-beursgenoteerd zijn of indien de koersvorming van aandelen niet representatief is, wordt de marktwaarde getaxeerd. De taxatie is gebaseerd op recente marktinformatie.

Vastrentende waarden

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in obligatiefondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende obligaties. De marktwaarde van onderliggende beursgenoteerde obligaties is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum, verhoogd met de lopende rente. Indien de onderliggende vastrentende waarden niet-beursgenoteerd zijn of indien de koersvorming daarvan niet representatief is, wordt de marktwaarde getaxeerd. De taxatie is gebaseerd op recente marktinformatie. De marktwaarde van andere directe vastrentende beleggingen wordt bepaald door te ontvangen rente en aflossingen contant te maken op basis van actuele marktrente, rekening houdend met het risicoprofiel en de looptijd van de belegging.

Beleggingen ter afdekking renterisico

Dit betreft beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in een beleggingsfonds dat door middel van een portefeuille langlopende hoogwaardige staatsobligaties en renteswaps kasstromen verkrijgt die passen bij de verplichtingenstructuur van een pensioenfonds. Een renteswap is een derivatencontract waarbij wordt overeengekomen om gedurende een vooraf vastgestelde periode rentestromen in dezelfde valuta te ruilen. Bij de meeste renteswaps wordt een variabele rente geruild tegen een vaste rente. De variabele rente is gebaseerd op de geldmarktrente. De vaste rente is meestal gebaseerd op de marktrente van staatsobligaties.

De participaties in dit beleggingsfonds worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende beursgenoteerde staatsobligaties en onderhandse renteswaps. De marktwaarde van onderliggende staatsobligaties is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum, verhoogd met de lopende rente. Voor onderliggende renteswaps is de waardering gebaseerd op recente marktinformatie (rentecurves), als input voor een gehanteerd gangbaar waarderingmodel (discounted cash flow model).

Derivaten

Derivaten zijn afgeleide financiële instrumenten, waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende primaire financiële instrumenten. Derivaten bevatten rechten en verplichtingen waardoor één of meer van de financiële risico's, waaraan de onderliggende primaire financiële instrumenten onderhevig zijn, tussen partijen worden overgedragen. Derivaten leiden bij het aangaan van de transactie niet of tot een relatief gering vermogensbeslag. Basisvormen van derivaten zijn swaps, forwards, futures en opties. Het onderliggende primaire financiële instrument kan onder meer een valutaproduct, een aandelenproduct of een renteproduct zijn.

Het pensioenfonds maakt (direct) gebruik van valutatermijncontracten.

Derivaten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor de valutatermijncontracten is de waardering gebaseerd op recente marktinformatie (valutakoersen en rentecurves), als input voor het gehanteerde netto-contante-waardemodel.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. De geamortiseerde kostprijs komt in het algemeen overeen met de nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Technische voorziening voor risico pensioenfonds

De technische voorziening wordt actuariael berekend en wordt vastgesteld op basis van de nominaal verworven pensioenrechten, voor zover zij onvoorwaardelijk zijn. Dit betekent dat de voorwaardelijke toekomstige toeslagen niet in de voorziening zijn begrepen, maar de op balansdatum toegezegde toeslagen wel in de voorziening wordt opgenomen. De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum.

De voorziening met betrekking tot ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen is de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot balansdatum opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenrechten.

De belangrijkste wijzigingen in de actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn:

- rekenrente volgens actuele rentetermijnstructuur DNB (ongewijzigd);
- levensverwachting volgens prognosetafels AG 2014 (2013: prognosetafels AG 2012-2062) met correctiefactoren gebaseerd op verschil in levensverwachting tussen werkende en totale bevolking;
- gehuwdheidsfrequentie actieve en gewezen deelnemers op basis van onbepaalde partner en gehuwdheidsfrequentie gepensioneerden op basis van bepaalde partner (ongewijzigd);
- verschil leeftijd man en vrouw drie jaar (ongewijzigd);
- administratie- en excassokosten 3,0% van de technische voorziening (ongewijzigd).

Uit de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2014 kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 1,92% (2013: 2,77%) worden afgeleid.

De voor de berekening van de technische voorziening gehanteerde rentetermijnstructuur DNB betreft voor looptijden tot en met 20 jaar de 3-maandsgemiddelde marktrente op de interbancaire swapmarkt. Voor looptijden langer dan 20 jaar wordt de 3-maandsgemiddelde swapcurve aangepast door de onderliggende éénjaarsforwardrente te extrapoleren naar een vast renteniveau, de zogenoemde ultimate forward rate (UFR) van 4,2%. In de door DNB gevolgde methodiek beweegt de rente vanaf 21 jaar geleidelijk in de richting van de UFR, doordat de 3-maandsgemiddelde forwardrente wordt gemiddeld met de UFR. Het gewicht van de UFR neemt vanaf 21 jaar tot en met 60 jaar toe met de looptijd. De gehanteerde forwardrentes vanaf 60 jaar zijn constant en gelijk aan de UFR.

Technische voorziening voor risico deelnemers

De technische voorziening voor risico deelnemers heeft betrekking op de pensioenspaarregeling. De technische voorziening wordt gewaardeerd op de nominale waarde van de ingelegde premiebedragen, verhoogd met het overeengekomen rendement, gelijk aan het rendement op de totale portefeuille beleggingen. Op pensioendatum of bij eerder vertrek wordt het opgebouwde kapitaal omgezet in pensioenrechten en opgenomen in de technische voorziening voor risico pensioenfonds.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, die in het algemeen overeenkomt met de nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen voor resultaatbepaling vloeien voor het merendeel voort uit de voor de beleggingen en de technische voorziening voor risico pensioenfonds gehanteerde waarderingsgrondslagen. Voor een aantal posten worden de grondslagen voor resultaatbepaling hierna (nader) uiteengezet.

Premies

Premies worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd. Premiekortingen en extra premies worden verwerkt in de periode waarin aan de daarvoor overeengekomen voorwaarden wordt voldaan.

Waardeoverdrachten

Waardeoverdrachten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Mutatie technische voorziening voor risico pensioenfonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen en partnerpensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van de pensioenrechten plaatsvindt.

Toeslagverlening

De toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van toeslagverlening wordt in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarin het bestuursbesluit wordt genomen.

Rentetoevoeging technische voorziening

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum. Aan de technische voorziening wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening en het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen.

Wijziging rekenrente

Het effect van de verandering van de rekenrente op de technische voorziening wordt ultimo verslagperiode in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval van de technische voorziening wordt ten gunste van de rekening van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Pensioenrechten waardeoverdrachten

De met waardeoverdrachten samenhangende toevoeging en onttrekking aan de technische voorziening worden in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Wijziging actuariële grondslagen

Het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen op de technische voorziening wordt ultimo verslagperiode in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Mutatie technische voorziening voor risico deelnemers

De mutatie in de technische voorziening voor risico deelnemers bestaat voornamelijk uit inleg van premies, een toevoeging uit hoofde van het rendement op het pensioenkapitaal en een onttrekking uit hoofde van de omzetting van het pensioenkapitaal in pensioenrechten. Mutaties worden in de rekening van baten en lasten verwerkt in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Herverzekeringen

Herverzekeringspremies en herverzekeringsuitkeringen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben. Winst aandelen worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin zij bekend worden.

Kosten

Kosten worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum.

Onder liquide middelen worden verstaan banktegoeden die niet het karakter hebben van beleggingen.

Toelichting op de balans

(bedragen in duizenden euro's)

Activa

1 Vastgoed

	2014	2013
Totaal	36.906	36.236

De portefeuille bestaat volledig uit participaties in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen.

De samenstelling van de onderliggende portefeuille vastgoed per sector is als volgt:

	2014	2013
Winkels	26.750	28.155
Kantoren	3.044	3.268
Bedrijfsruimten	2.777	2.012
Woningen	4.335	2.801
Totaal	36.906	36.236

De samenstelling naar regio is als volgt:

	2014	2013
Nederland	18.037	19.340
Overig Europa	18.869	16.896
Totaal	36.906	36.236

2 Aandelen

	2014	2013
Totaal	45.012	38.749

De portefeuille bestaat uit participaties in niet-beursgenoteerde aandelenfondsen, die beleggen in beursgenoteerde aandelen.

De onderliggende aandelenportefeuille kan als volgt worden gespecificeerd per sector:

	2014	2013
Financiële instellingen	10.138	8.466
Informatietechnologie	6.191	3.248
Energie	3.473	3.691
Telecommunicatie	2.113	4.173
Consument cyclisch	5.046	3.735
Consument defensief	4.574	3.771
Industrie	4.162	3.769
Basismaterialen	2.600	2.453
Gezondheidszorg	4.684	3.862
Nutsbedrijven	1.594	1.272
Overig	437	309
Totaal	45.012	38.749

De samenstelling van de totale portefeuille naar regio is als volgt:

	2014	2013
Europa	13.202	12.315
Verenigde Staten en Canada	17.613	13.656
Pacific inclusief Japan	2.325	2.097
Opkomende markten	11.872	10.681
Totaal	45.012	38.749

3 Vastrentende waarden

	2014	2013
Beleggingsfondsen	110.277	106.976
Banktegoeden in rekening-courant	5.201	1.503
Totaal	115.478	108.479

De beleggingsfondsen betreffen participaties in niet-beursgenoteerde fondsen, die beleggen in obligaties en onderhandse leningen van Europese ondernemingen:

	2014	2013
Bedrijfsobligaties	51.769	47.835
Asset backed obligaties	13.535	13.080
Onderhandse leningen	44.843	45.360
Overig	130	701
Totaal	110.277	106.976

De specificatie van de portefeuille vastrentende waarden naar rentetype is als volgt:

	2014	2013
Vaste rente	110.277	106.976
Variabele rente	5.201	1.503
Totaal	115.478	108.479

De resterende looptijd gebaseerd op de contractuele aflossingsdata is als volgt:

	2014	2013
Korter dan 1 jaar	11.063	3.046
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	46.578	41.373
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	43.358	47.301
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	13.440	16.651
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	1.039	108
Totaal	115.478	108.479

De kredietwaardigheid van de totale portefeuille kan als volgt worden weergegeven:

	2014	2013
AAA-rating	8.421	6.849
AA-rating	4.288	7.180
A-rating	17.797	26.829
BBB-rating	27.634	10.841
Lagere rating dan BBB	45.182	46.528
Geen rating	12.156	10.252
Totaal	115.478	108.479

4 Beleggingen ter afdekking renterisico

	2014	2013
Totaal	125.232	72.197

Hieronder zijn opgenomen participaties in een zogenoemd liability driven beleggingsfonds. Dit beleggingsfonds belegt in langlopende Nederlandse en Duitse staatsobligaties en neemt daarnaast posities in renteswaps in. Door middel van deze beleggingen wordt de duration van de portefeuille vastrentende waarden verlengd, waardoor het rentemismatchrisico wordt afgedekt.

Het aandeel van het pensioenfonds in de onderliggende activa en verplichtingen kan als volgt worden samengevat:

	2014	2013
Staatsobligaties	113.298	70.091
Renteswaps activa	38.302	1.854
Renteswaps passiva	-14.712	-5.662
Overig, per saldo	-11.656	5.914
Totaal intrinsieke waarde	125.232	72.197

Overige activa en verplichtingen betreffen voornamelijk liquide middelen, vorderingen uit hoofde van gestort cash collateral en schulden uit hoofde van ontvangen cash collateral.

De resterende looptijd gebaseerd op de contractuele aflossingsdata van het aandeel in de onderliggende portefeuille staatsobligaties is als volgt:

	2014	2013
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	28.047	21.762
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	74.577	48.329
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	10.674	-
Totaal	113.298	70.091

De portefeuille bestaat volledig uit Duitse en Nederlandse staatsobligaties:

	2014	2013
Duitsland (AAA-rating)	55.892	34.896
Nederland (AAA-rating)	57.406	35.195
Totaal	113.298	70.091

Het aandeel van het pensioenfonds in de onderliggende portefeuille renteswaps kan als volgt worden weergegeven:

	Receiver swaps		Payer swaps		Netto positie	
	Contract- omvang	Markt- waarde	Contract- omvang	Markt- waarde	Contract- omvang	Markt- waarde
2014						
Korter dan 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	10.904	439	29.234	-941	-18.330	-502
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	8.272	755	19.665	-1.348	-11.393	-593
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	49.092	9.415	27.918	-4.638	21.174	4.777
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	52.640	16.121	28.294	-6.777	24.346	9.344
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	24.553	7.814	2.256	-968	22.297	6.846
Langer dan 40 jaar	8.770	3.758	94	-40	8.676	3.718
Totaal	154.231	38.302	107.461	-14.712	46.770	23.590
2013						
Korter dan 1 jaar	-	-	13.682	-94	-13.682	-94
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	11.470	180	19.184	-378	-7.714	-198
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	5.887	22	5.379	77	508	99
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	48.847	-2.488	14.312	318	34.535	-2.170
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	50.872	-525	20.198	701	30.674	176
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	24.786	-1.275	2.030	-81	22.756	-1.356
Langer dan 40 jaar	8.556	-265	-	-	8.556	-265
Totaal	150.418	-4.351	74.785	543	75.633	-3.808

Receiver swaps zijn renteswaps waarbij een vaste rente wordt ontvangen en een variabele rente wordt betaald. Payer swaps zijn renteswaps waarbij een vaste rente wordt betaald en een variabele rente wordt ontvangen.

De renteswaps zijn niet-beursgenoteerde contracten.

Door middel van de receiver swaps wordt het rentemismatchrisico verkleind en door middel van de payer swaps wordt het rentemismatchrisico vergroot. Het effect van de totale portefeuille renteswaps is afdekking van het rentemismatchrisico.

5 Derivaten

Derivaten met een positieve marktwaarde zijn als een actiefpost in de balans opgenomen en derivaten met een negatieve marktwaarde zijn onder de verplichtingen opgenomen.

	2014	2013
Derivaten activa		
Valutaderivaten	-	254
Totaal	-	254
Derivaten passiva		
Valutaderivaten	329	11
Totaal	329	11

Het volgende overzicht geeft inzicht in de portefeuille per balansdatum:

	2014		2013	
	Contract- omvang	Markt- waarde	Contract- omvang	Markt- waarde
Valutatermijncontracten				
Gekocht	-	-	-	-
Verkocht	28.392	-329	25.783	243

De contracten zijn in dit overzicht aangeduid als verkocht indien de positie in euro's long is en de positie in vreemde valuta's short is.

De valutatermijncontracten zijn niet-beursgenoteerde contracten en hebben een looptijd korter dan een jaar. De contracten zijn afgesloten met het doel om het valutarisico af te dekken.

6 Vorderingen en overlopende activa

	2014	2013
Werkgever	143	274
Herverzekeraar	-	46
Waardeoverdrachten	-	92
Overige vorderingen en overlopende activa	10	-
Totaal vorderingen pensioenen	153	412
Nog af te wikkelen beleggingstransacties	-	186
Dividenden	541	578
Dividendbelasting	136	253
Overige vorderingen en overlopende activa	98	60
Totaal vorderingen beleggingen	775	1.077
Totaal	928	1.489

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

7 Liquide middelen

Liquide middelen worden onderscheiden van banktegoeden die het karakter hebben van beleggingen of direct beschikbaar zijn om te worden belegd. Deze posten zijn begrepen in vastrentende waarden.

	2014	2013
Banktegoeden in rekening-courant	30	1.042
Totaal	30	1.042

De liquide middelen zijn vrij opeisbaar.

Passiva

8 Stichtingskapitaal en reserves

Overige reserves

	2014	2013
Stand begin van het jaar	26.729	21.806
Resultaat	24.197	4.923
Stand eind van het jaar	50.926	26.729

Het stichtingskapitaal bedraagt EUR 45,38 (2013: EUR 45,38).

De vermogenspositie wordt toegelicht in de risicoparagraaf op pagina 49 tot en met 53.

9 Technische voorziening voor risico pensioenfondsen

	2014		2013	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Actieve deelnemers	957	106.736	950	88.246
Gewezen deelnemers	672	38.042	694	33.365
Ingegaan ouderdomspensioen en prepensioen	344	101.709	355	87.434
Ingegaan partnerpensioen	163	16.114	159	14.533
Ingegaan wezenpensioen	8	74	9	75
Totaal pensioenuitkeringen	2.144	262.675	2.167	223.653
Administratiekosten en excassokosten		7.880		6.710
Totaal	2.144	270.555	2.167	230.363

De waarde van de technische voorziening naar resterende looptijd is als volgt:

	2014	2013
Korter dan 1 jaar	8.285	8.376
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	32.292	33.444
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	39.999	38.731
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	78.213	67.457
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	63.559	48.715
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	33.357	23.886
Langer dan 40 jaar	14.850	9.754
Totaal	270.555	230.363

De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

	2014	2013
Stand begin van het jaar	230.363	238.026
Pensioenopbouw actieve deelnemers	6.125	7.643
Toeslagverlening	804	345
Rentetoevoeging	868	832
Wijziging rekenrente	48.007	-7.495
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-8.425	-8.211
Pensioenrechten waardeoverdrachten, per saldo	917	274
Wijziging actuariële grondslagen	-8.049	-
Overige mutaties	-55	-1.051
Stand eind van het jaar	270.555	230.363

Uit de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2014 kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 1,92% (2013: 2,77%) worden afgeleid.

10 Technische voorziening voor risico deelnemers

	2014	2013
Totaal	1.467	1.190

De mutaties kunnen als volgt worden weergegeven:

	2014	2013
Stand begin van het jaar	1.190	1.172
Inleg premies	128	129
Rendement	285	-95
Omzetting in pensioenrechten	-138	-16
Overige mutaties	2	-
Stand eind van het jaar	1.467	1.190

11 Schulden en overlopende passiva

	2014	2013
Herverzekeraar	3	48
Waardeoverdrachten	6	88
Pensioenuitkeringen	40	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	200	-
Overige schulden en overlopende passiva	14	17
Totaal schulden en overlopende passiva pensioenen	263	153
Overige schulden en overlopende passiva	46	-
Totaal schulden en overlopende passiva beleggingen	46	-
Totaal	309	153

De schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Overige informatie

Beleggingen

De totale beleggingsportefeuille bedraagt EUR 323.028 duizend (2013: EUR 256.981 duizend) en is als volgt samengesteld:

	2014	2013
Vastgoed	36.906	36.236
Aandelen	45.012	38.749
Vastrentende waarden	115.478	108.479
Beleggingen ter afdekking renterisico	125.232	72.197
Derivaten activa	-	254
Derivaten passiva	-329	-11
Totaal beleggingen	322.299	255.904
Vorderingen	775	1.077
Schulden	-46	-
Totaal	323.028	256.981

Marktwaaarde beleggingen

De marktwaarde van de beleggingen wordt vastgesteld op basis van directe marktnoteringen, wordt afgeleid van directe marktnoteringen of wordt benaderd door middel van waarderingmodellen en waarderingstechnieken.

Van directe marktnotering is sprake indien beleggingen worden verhandeld op één of meer actieve openbare markten.

Indien de waardering van beleggingen wordt afgeleid van directe marktnoteringen, worden de beleggingen gewaardeerd op basis van een model, waarbij alle inputvariabelen zijn gebaseerd op marktnoteringen. In geval van over-the-counter valutaderivaten betreffen deze variabelen met name valutakoersen en rentecurves. Tot deze categorie worden ook gerekend participaties in beleggingsfondsen die beleggen in beursgenoteerde aandelen, obligaties en renteswaps.

Indien de marktwaarde van beleggingen wordt vastgesteld door middel van waarderingmodellen en waarderingstechnieken, worden de inputvariabelen geschat door externe deskundigen in verband met het ontbreken van openbare marktgegevens.

	Directe markt- notering	Afgeleide markt- notering	Waarderings- modellen en -technieken	Totaal
2014				
Vastgoed	-	-	36.906	36.906
Aandelen	-	45.012	-	45.012
Vastrentende waarden	5.201	65.434	44.843	115.478
Beleggingen ter afdekking renterisico	-	125.232	-	125.232
Derivaten activa	-	-	-	-
Derivaten passiva	-	-329	-	-329
Totaal	5.201	235.349	81.749	322.299
2013				
Vastgoed	-	-	36.236	36.236
Aandelen	-	38.749	-	38.749
Vastrentende waarden	1.503	61.616	45.360	108.479
Beleggingen ter afdekking renterisico	-	72.197	-	72.197
Derivaten activa	-	254	-	254
Derivaten passiva	-	-11	-	-11
Totaal	1.503	172.805	81.596	255.904

Mutaties beleggingen

De mutaties in de portefeuilles vastgoed, aandelen en vastrentende waarden zijn als volgt:

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Beleggingen ter afdekking renterisico	Totaal
2014					
Balanswaarde begin van het jaar	36.236	38.749	108.479	72.197	255.661
Aankopen	3.150	23	300	-	3.473
Verkopen	-	-	-517	-	-517
Waardeveranderingen	-2.480	6.240	3.518	53.035	60.313
Mutatie liquiditeiten			3.698		3.698
Balanswaarde eind van het jaar	36.906	45.012	115.478	125.232	322.628

2013

Balanswaarde begin van het jaar	38.582	37.885	94.343	80.027	250.837
Aankopen	13	13	18.451	-	18.477
Verkopen	-186	-4.000	-2.332	-	-6.518
Waardeveranderingen	-2.173	4.851	-3.380	-7.830	-8.532
Mutatie liquiditeiten			1.397		1.397
Balanswaarde eind van het jaar	36.236	38.749	108.479	72.197	255.661

De mutaties in de portefeuille valutaderivaten (valutatermijncontracten) zijn als volgt:

	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar	243	141
Afwikkeling	1.873	-817
Waardeveranderingen	-2.445	919
Balanswaarde eind van het jaar	-329	243
Derivaten activa	-	254
Derivaten passiva	-329	-11
Per saldo	-329	243

Investerings- en stortingsverplichtingen

Ultimo verslagjaar is geen sprake van investerings- of stortingsverplichtingen. Ultimo 2013 bestond een stortingsverplichting met betrekking tot een vastgoedfonds van EUR 2.820 duizend.

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende contracten

Het pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico voor de periode tot en met 31 december 2015. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt ongeveer EUR 300 duizend (2013: ongeveer EUR 600 duizend).

Achterstand in toeslagverlening

De actuariële waarde van de achterstand in toeslagverlening bedraagt totaal EUR 18.861 duizend (2013: EUR 15.158 duizend). De achterstand in toeslagverlening is een voorwaardelijke verplichting.

De opgelopen achterstand ten opzichte van de prijsindex heeft betrekking op de volgende jaren:

Jaar	Prijsindex	Toegekend	Vershil
1 januari 2015	0,75%	0,33%	0,42%
1 januari 2014	0,90%	0,15%	0,75%
1 januari 2013	1,98%	0,00%	1,98%
1 januari 2012	2,33%	0,00%	2,33%
1 januari 2011	1,38%	0,00%	1,38%

Jaarlijks neemt het bestuur een besluit over de toeslagverlening, inclusief de inhaal van de ontstane achterstand.

Risicobeheer

In het bestuursverslag worden de belangrijke risico's die het pensioenfonds loopt besproken en wordt ingegaan op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beheersen. In deze paragraaf van de jaarrekening worden voornamelijk de financiële risico's beschreven en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico van het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico. Dit is het risico dat het fonds op lange termijn de pensioenverplichtingen niet kan nakomen. De solvabiliteit wordt gemeten aan de hand van het verschil tussen het aanwezig eigen vermogen en het vereist eigen vermogen. Daarnaast wordt de dekkingsgraad als solvabiliteitsratio gehanteerd.

Het vereist eigen vermogen wordt in beginsel berekend op basis van een scenarioanalyse zoals gebruikt in de standaardmethode voor de solvabiliteitstoets van DNB. Dit scenario geeft een schatting van het neerwaartse risico bij een horizon van één jaar met een betrouwbaarheidsniveau van 97,5%. Dit betekent dat het vereist eigen vermogen zodanig wordt berekend dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat binnen een termijn van één jaar de waarde van de netto activa lager is dan de waarde van de pensioenverplichtingen.

Het surplus van het aanwezig eigen vermogen ten opzichte van het vereist eigen vermogen, berekend op basis van de strategische beleggingsportefeuille ultimo verslagjaar, bedraagt EUR 21.919 duizend (2013: EUR 72 duizend):

	2014	2013
Vereiste buffers		
• Rentemismatchrisico	5.461	4.922
• Vastgoedrisico en aandelenrisico	21.763	21.113
• Valutarisico	2.905	3.634
• Commodityrisico	-	-
• Kredietrisico	10.950	10.333
• Verzekeringstechnisch risico	9.526	7.891
• Liquiditeitsrisico	-	-
• Concentratierisico	-	-
• Operationeel risico	-	-
• Actief risico	-	-
Totaal	50.605	47.893
Diversificatie van risico's	-21.598	-21.236
Totaal vereist eigen vermogen	29.007	26.657
Aanwezig eigen vermogen	50.926	26.729
Surplus	21.919	72

De nominale dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de technische voorziening voor risico pensioenfonds. De nominale dekkingsgraad bedraagt 118,8% (2013: 111,6%). De met het vereist eigen vermogen overeenkomende nominale dekkingsgraad bedraagt 110,7% (2013: 111,6%).

Het minimaal vereist eigen vermogen komt overeen met een dekkingsgraad van 104,3% (2013: 104,5%) en bedraagt EUR 11.537 duizend (2013: EUR 10.366 duizend).

De ontwikkeling van de nominale dekkingsgraad in 2014 kan als volgt worden geanalyseerd:

	2014	2013
Dekkingsgraad begin van het jaar	111,6%	109,2%
Premies	0,9%	0,4%
Pensioenuitkeringen	0,4%	0,3%
Resultaat beleggingen	27,5%	-1,8%
Rentetoevoeging technische voorziening	-0,5%	-0,4%
Wijziging rekenrente technische voorziening	-24,3%	3,4%
Toeslagverlening pensioenrechten	-0,3%	0,0%
Wijziging actuariële grondslagen	3,4%	0,0%
Overig	0,1%	0,5%
Dekkingsgraad eind van het jaar	118,8%	111,6%

Het solvabiliteitsrisico wordt hierna toegelicht aan de hand van de in de solvabiliteitstoets van DNB onderkende risico's. Met uitzondering van het operationele risico, worden deze risico's aangemerkt als financiële risico's.

Rentemismatchrisico

Rentemismatchrisico is het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingen en de technische voorziening voor risico deelnemers. Het rentemismatchrisico wordt in belangrijke mate beperkt door de belegging in een zogenaamd liability driven beleggingsfonds. Dit beleggingsfonds belegt in langlopende staatsobligaties en neemt daarnaast posities in renteswaps in. Een daling van de marktrente leidt tot een stijging van de waarde van de technische voorziening, die voor het grootste deel wordt gecompenseerd door een waardestijging van de belegging in het liability driven beleggingsfonds (ceteris paribus). Door afdekking van het rentemismatchrisico is de vermogenspositie van het pensioenfonds minder gevoelig voor de ontwikkeling van de marktrente. De effectiviteit van de afdekking bedraagt ultimo 2014 ongeveer 96%. Hierbij moet worden opgemerkt dat de toepassing van de UFR-methode voor de discontering van de pensioenverplichtingen een positief effect heeft op dit percentage. Op basis van de marktrente bedraagt de effectiviteit van de afdekking ultimo 2014 ongeveer 74%.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten aan de hand van de modified duration. Dit is de met de contante waarde van rente en aflossing gewogen gemiddelde looptijd in jaren. De duration mismatch is het verschil tussen de duration van de pensioenverplichtingen en de naar omvang (ten opzichte van de pensioenverplichtingen) gewogen duration van de vastrentende waarden en het liability driven beleggingsfonds. De modified duration van de portefeuille vastrentende waarden en het liability driven beleggingsfonds tezamen, de technische voorziening en de duration mismatch zijn als volgt:

	2014	2013
Vastrentende waarden en beleggingen ter afdekking renterisico	16,4	17,1
Gewogen ten opzichte van technische voorziening	14,7	13,3
Technische voorziening	18,0	16,8
Mismatch	3,3	3,5

Een daling of stijging van de nominale marktrente met 1,0 procentpunt resulteert als gevolg van grote effectiviteit van de renteafdekking slechts in een zeer geringe verandering van de nominale dekkingsgraad.

Vastgoedrisico en aandelenrisico

Vastgoedrisico is het risico dat de waarde van vastgoed en vastgoedaandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost vastgoed. De portefeuille vastgoed maakt ongeveer 11% (2013: ongeveer 14%) uit van de totale beleggingen. Een waardedaling van deze beleggingen met 25% resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met afgerond 3 procentpunten (2013: afgerond 4 procentpunten). Een waardestijging van deze beleggingen met 25% daarentegen resulteert in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met afgerond 3 procentpunten (2013: afgerond 4 procentpunten).

Aandelenrisico is het risico dat de waarde van aandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost aandelen. De aandelenportefeuille maakt ongeveer 14% (2013: ongeveer 15%) uit van de totale beleggingsportefeuille. Een waardedaling van de

portefeuille met 25% resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met afgerond 4 procentpunten (2013: afgerond 4 procentpunten). Een waardestijging van de portefeuille met 25% resulteert in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met afgerond 4 procentpunten (2013: afgerond 4 procentpunten).

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. Het valutarisico op beleggingen in Amerikaanse dollars, Japanse yens, Braziliaanse reals, Britse ponden, Zweedse kronen en Zwitserse franken wordt afgedekt tegen de euro door middel van valutatermijncontracten. Posities in andere valuta's worden niet afgedekt. Dit zijn voornamelijk valuta's van (andere) opkomende landen.

Commodityrisico

Commodityrisico is het risico dat de waarde van commoditybeleggingen verandert als gevolg van veranderingen in de marktprijzen van desbetreffende (onderliggende) grondstoffen. Het fonds belegt niet in commodities of commodityderivaten, zodat geen sprake is van commodityrisico.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat tegenpartijen hun contractuele verplichtingen aan het pensioenfonds of de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert niet nakomen. Informatie over de kredietwaardigheid van de portefeuille op basis van credit ratings en over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balansposten vastrentende waarden en beleggingen ter afdekking van het renterisico (liability driven beleggingsfondsen).

Verzekeringstechnisch risico

Het belangrijkste verzekeringstechnisch risico is het langlevenrisico. Dit is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld bij de vaststelling van de premie en de berekening van de technische voorziening. Door toepassing van de AG-prognosetafels 2014 met correcties voor ervaringssterfte wordt rekening gehouden met een toekomstige verbetering van de levensverwachting.

Het overlijdensrisico is het risico dat deelnemers overlijden vóór pensioendatum, in welk geval het pensioenfonds levenslang partnerpensioen en tijdelijk wezenpensioen moet uitkeren, waarvoor geen technische voorziening is gevormd. Dit risico is op excedentbasis herverzekerd bij een onder toezicht van DNB staande verzekeraar.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen (voornamelijk de pensioenuitkeringen) te kunnen voldoen. Dit risico is onder normale omstandigheden nagenoeg afwezig, omdat de pensioenuitkeringen nog langdurig kunnen worden voldaan uit de ontvangen premies en directe beleggingsopbrengsten en bovendien nagenoeg de gehele beleggingsportefeuille bestaat uit liquide vermogenstitels. Dit neemt niet weg dat ingenomen derivatenposities kunnen leiden tot de contractuele verplichting tot bijstorting. Het liquiditeitsrisico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Concentratierisico

Concentratierisico kan optreden als een goede spreiding van beleggingen of pensioenverplichtingen ontbreekt. In het standaardmodel van DNB voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is het concentratierisico gelijkgesteld aan nihil. Het pensioenfonds voldoet aan deze veronderstelling van een voldoende gediversifieerde beleggingsportefeuille en een voldoende evenwichtige demografische

opbouw van de populatie. Het concentratierisico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat optreedt bij de uitvoering van de pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Dit risico wordt beperkt door de ISAE 3402-rapportages die het pensioenfonds van de diverse uitvoerders ontvangt. Het operationeel risico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Actief risico

Actief risico is het risico dat het rendement van een beleggingsportefeuille afwijkt van de voor deze beleggingsportefeuille gehanteerde benchmark. Op basis van een ALM-studie wordt een strategische beleggingsmix bepaald. Ter beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten wordt voor de afzonderlijke beleggingscategorieën binnen de totale beleggingsportefeuille een benchmark bepaald, die worden geaggregeerd op portefeuilleniveau. Door middel van zowel actief beheer van de onderscheiden afzonderlijke beleggingsportefeuilles per asset categorie (selectie van individuele vermogenstitels) als actief beheer van de totale portefeuille (afwijking van de strategische mix) wordt actief risico aangegaan. De benchmarkportefeuille dient dus als referentiekader voor de beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten. In de standaardtoets van DNB wordt geen rekening gehouden met het actief risico.

Toelichting op de rekening van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

Baten en lasten pensioenactiviteiten

12 Premies

	2014	2013
Werkgeversdeel	7.100	7.640
Werknemersdeel	1.885	1.709
FVP	20	-
Totaal premies voor risico pensioenfondsen	9.005	9.349
Werkgeversdeel	-	-
Werknemersdeel	128	129
Totaal premies voor risico deelnemers	128	129
Totaal	9.133	9.478

De kostendekkende premie overeenkomstig artikel 130 van de Pensioenwet bedraagt EUR 6.835 duizend (2013: EUR 8.598 duizend). Deze premie wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB primo verslagjaar.

De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:

	2014	2013
Pensioenopbouw	5.846	7.292
Risicopremie overlijden	279	351
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	-	-
Solvabiliteitsopslag	710	955
Toegezegde toeslagverlening	-	-
Totaal	6.835	8.598

De kostendekkende premie wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB ultimo vorig verslagjaar. De afgeleide gemiddelde markttrente voor de kostendekkende premie bedraagt 2,77% (2013: 2,44%).

De feitelijke premie van EUR 9.005 duizend (2013: EUR 9.349 duizend) wordt jaarlijks getoetst aan een gedempte kostendekkende premie. Voor de bepaling van deze gedempte kostendekkende

premie wordt als rekenrente het gemiddelde volgens de rentetermijnstructuur DNB over de voorgaande drie jaren gehanteerd.

De gedempte kostendeekkende premie bedraagt EUR 7.125 duizend (2013: EUR 7.979 duizend) en is als volgt samengesteld:

	2014	2013
Pensioenopbouw	6.106	6.767
Risicopremie overlijden	278	325
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	-	-
Solvabiliteitsopslag	741	887
Toegezegde toeslagverlening	-	-
Totaal	7.125	7.979

De feitelijke premie wordt getoetst aan de gedempte kostendeekkende premie. De feitelijke premie is EUR 1.880 duizend hoger (2013: EUR 1.370 duizend hoger) dan de gedempte kostendeekkende premie.

De premies voor risico deelnemers van EUR 128 duizend (2013: EUR 129 duizend) hebben betrekking op de vrijwillige pensioenspaarregeling.

13 Waardeoverdrachten

Hieronder is opgenomen het saldo van inkomende bedragen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen en uitgaande bedragen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen.

	2014	2013
Inkomende waardeoverdrachten	1.294	1.099
Uitgaande waardeoverdrachten	-19	-774
Saldo	1.275	325

14 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorziening van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en partnerpensioen. De pensioenopbouw wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB primo verslagjaar.

	2014	2013
Pensioenopbouw actieve deelnemers	5.947	7.420
Toekomstige pensioenuitvoeringskosten	178	223
Totaal	6.125	7.643

15 Toeslagverlening

	2014	2013
Actieve deelnemers	329	136
Gewezen deelnemers	102	51
Gepensioneerden	373	158
Totaal	804	345

De pensioenrechten van actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen zijn per 1 januari 2015 verhoogd met 0,33% (1 januari 2014: 0,15%). De toeslagverlening per 1 januari van het volgende jaar is opgenomen in de technische voorziening ultimo verslagjaar.

16 Rentetoevoeging technische voorziening

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur DNB per balansdatum. Aan de technische voorziening wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode.

	2014	2013
Totaal	868	832

De in het verslagjaar aan de technische voorziening toegevoegde rente is gebaseerd op de éénjaarsrente van 0,38% (2013: 0,35%).

17 Wijziging rekenrente

De waarde van de pensioenverplichtingen verandert onder invloed van veranderingen in de rekenrente.

	2014	2013
Totaal	-48.007	7.495

De afgeleide rekenrente (3-maandsgemiddelde marktrente en ultimate forward rate) is in 2014 gedaald van 2,77% tot 1,92% en is in 2013 gestegen van 2,44% tot 2,77%.

18 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen en kosten van de verslagperiode.

	2014	2013
Onttrekking pensioenuitkeringen	8.180	7.972
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	245	239
Totaal	8.425	8.211

19 Pensioenrechten waardeoverdrachten

Hieronder zijn opgenomen de toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot inkomende waardeoverdrachten en de onttrekking aan de voorziening uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot uitgaande waardeoverdrachten.

	2014	2013
Pensioenrechten inkomende waardeoverdrachten	-1.014	-1.035
Pensioenrechten uitgaande waardeoverdrachten	97	761
Saldo	-917	-274

20 Wijzigingen actuariële grondslagen

De actuariële grondslagen zijn de uitgangspunten en veronderstellingen waarop de berekening van de technische voorziening is gebaseerd. Onder wijziging actuariële grondslagen is het effect van aanpassing van de bestandsgrondslagen, economische grondslagen en kostengrondslagen op de voorziening opgenomen.

	2014	2013
Overgang op prognosetafels AG 2014	1.108	-
Wijziging correctiefactoren	6.941	-
Totaal	8.049	-

Ultimo 2014 is overgegaan op nieuwe generatietafels van het Actuarieel Genootschap. Hierop worden correcties toegepast in verband met hogere overlevingskansen van de populatie van het pensioenfonds ten opzichte van de overlevingskansen van de totale bevolking. Deze correctiefactoren zijn eveneens opnieuw vastgesteld.

21 Overige mutaties technische voorziening

	2014	2013
Actuariële resultaten	119	954
Omzetting pensioenkapitaal in pensioenrechten	-104	-15
Overige mutaties	40	112
Totaal	55	1.051

De actuariële resultaten zijn als volgt samengesteld:

	2014	2013
Kortlevenrisico	-242	843
Langlevenrisico	357	309
Sterfte, per saldo	115	1.152
Overig	4	-198
Totaal	119	954

22 Mutatie technische voorziening voor risico deelnemers

De mutatie in de technische voorziening voor risico deelnemers is als volgt samengesteld:

	2014	2013
Inleg premies	-128	-129
Rendement	-285	95
Omzetting in pensioenrechten	138	16
Overig	-2	-
Totaal	-277	-18

23 Pensioenuitkeringen

	2014	2013
Ouderdomspensioen	6.041	5.340
Prepensioen	948	1.619
Partnerpensioen	1.260	1.234
Wezenpensioen	19	18
Totaal periodieke pensioenuitkeringen	8.268	8.211
Totaal afkopen pensioenen	45	101
Totaal	8.313	8.312

24 Herverzekeringen

	2014	2013
Premies herverzekering	-327	-248
Uitkeringen herverzekering	-	46
Totaal	-327	-202

25 Overige baten en lasten pensioenactiviteiten

	2014	2013
Overige baten	-	1
Overige lasten	-4	-
Totaal	-4	1

Baten en lasten beleggingsactiviteiten

26 Beleggingsopbrengsten

	Direct	Indirect	Kosten	Totaal
2014				
Vastgoed	1.842	-2.480	-	-638
Aandelen	22	6.240	-67	6.195
Vastrentende waarden	3.219	3.518	-96	6.641
Beleggingen ter afdekking renterisico	442	53.035	-186	53.291
Valutaderivaten	-	-2.445	-	-2.445
	5.525	57.868	-349	63.044
Niet toegerekende kosten vermogensbeheer			-142	-142
Totaal	5.525	57.868	-491	62.902
2013				
Vastgoed	1.549	-2.173	-	-624
Aandelen	13	4.851	-86	4.778
Vastrentende waarden	2.040	-3.380	-82	-1.422
Beleggingen ter afdekking renterisico	429	-7.830	-133	-7.534
Valutaderivaten	-	919	-	919
	4.031	-7.613	-301	-3.883
Niet toegerekende kosten vermogensbeheer			-129	-129
Totaal	4.031	-7.613	-430	-4.012

De directe beleggingsopbrengsten betreffen rente, door beleggingsfondsen uitgekeerd dividend en van beheerders van beleggingsfondsen ontvangen rebates.

De indirecte beleggingsopbrengsten betreffen waardeveranderingen inclusief valutakoersverschillen.

De hiervoor weergegeven kosten van vermogensbeheer betreffen de rechtstreeks aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten. De kosten die ten laste van beleggingsfondsen komen zijn hierin niet begrepen, maar zijn onderdeel van de waardeveranderingen. De ten laste van de beleggingsfondsen komende kosten kunnen worden onderscheiden in kosten van vermogensbeheer (vergoeding beheer beleggingen, bewaarloon en overige kosten) en transactiekosten. In de waardeveranderingen van de valutaderivaten zijn eveneens transactiekosten begrepen.

De kosten van vermogensbeheer die direct ten laste van het pensioenfonds komen, maar niet zijn toegerekend aan de beleggingscategorieën, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Advies	88	79
Overig	54	50
Totaal	142	129

De niet rechtstreeks aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten, die onderdeel zijn van de waardeveranderingen van de beleggingen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Vastgoed	605	654
Aandelen	20	10
Vastrentende waarden	619	602
Beleggingen ter afdekking renterisico	481	429
Totaal	1.725	1.695

Dit betreft de onderliggende kosten van de beleggingsfondsen. Deze kosten kunnen slechts door middel van schattingen worden vastgesteld.

De totale kosten vermogensbeheer (exclusief transactiekosten) bedragen EUR 1.539 duizend (2013: EUR 1.430 duizend). De kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Aan beleggingscategorieën toegerekende beheervergoedingen	349	301
Niet aan beleggingscategorieën toegerekende kosten	142	129
Totaal aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten	491	430
Totaal door het pensioenfonds ontvangen rebates	-677	-695
Per saldo direct ten gunste van het pensioenfonds	-186	-265
Totaal onderliggende kosten beleggingsfondsen	1.725	1.695
Totaal	1.539	1.430

De transactiekosten, die onderdeel zijn van de waardeveranderingen van de beleggingen, bedragen nihil (2013: EUR 85 duizend). Dit betreft de aan beleggingsfondsen betaalde in- en uitstapkosten.

Overige informatie

Verbonden partijen

De werkgever en de bestuursleden worden aangemerkt als verbonden partijen.

Tussen het pensioenfonds en de werkgever is een uitvoeringsovereenkomst inzake de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling gesloten.

De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling zijn voor rekening van de werkgever. De kosten die ten laste van de werkgever zijn gekomen bedragen EUR 709 duizend (2013: EUR 667 duizend).

Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan bestuursleden en heeft ook anderszins geen vorderingen op bestuursleden. Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de paragraaf Bezoldiging bestuurders hierna.

Medewerkers

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst.

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders van het pensioenfonds die niet in dienst zijn van de werkgever ontvangen een vergoeding, die voor rekening van de werkgever komt.

Honorarium accountant

De accountantshonoraria zoals bedoeld in artikel 382a Titel 9, Boek 2 BW bedragen:

	2014	2013
Controle van de jaarrekening	34	36
Overige controleopdrachten	4	-
Totaal	38	36

Belastingen

Het pensioenfonds is op grond van de aard van de activiteiten vrijgesteld van belastingheffing voor de vennootschapsbelasting.

Toezichthouder

DNB heeft in 2014 en 2013 aan het pensioenfonds geen boetes of dwangsommen opgelegd.

Vaststelling

Het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds voor het Personeel van International Flavors and Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. heeft de Jaarrekening 2014 vastgesteld in de vergadering van 18 juni 2015.

Tilburg, 18 juni 2015

H.J. van Kippersluis	voorzitter
F.T. van der Aa	secretaris
Drs. H.E. Niekus-van Waveren	penningmeester
G.P.C. Aarts	lid
Ir. J.J.C.M. Leijts	lid
Ing. A. van Walsum	lid

6. Overige gegevens

Actuariële verklaring

De actuariële verklaring is opgenomen op pagina 64

Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

De controle verklaring is opgenomen op pagina 65

Resultaatbestemming volgens statuten

Conform artikel 3 van de statuten wordt het maken van winst niet beoogd. Dientengevolge zal het saldo van baten en lasten ten gunste dan wel ten laste van de algemene reserve worden gebracht. Het resultaat over boekjaar 2013 is ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gedurende 2014 heeft de wetgever nieuwe wettelijke aanpassingen gepubliceerd. Het gaat hierbij om ingrijpende veranderingen t.w. verdere verlaging van de pensioenopbouw tot maximaal 1,875% en de maximumhoogte waar fiscaal vriendelijk mag worden opgebouwd is € 100.000 per jaar. Deze wijzigingen zijn door het Pensioenfonds ingevoerd per 1 januari 2015.

Verder is IFF voornemens om de pensioenregeling per 1 juli 2015 aan te passen in een hybride regeling:

- Middelloonregeling tot euro 60.000;
- Premiereregeling boven euro 60.000 tot euro 100.000.

De middelloonregeling zal door het fonds worden uitgevoerd, voor de premiereregeling zal IFF een externe partij selecteren.

Per 1 januari 2015 is het nieuwe Besluit financieel toetsingkader (nFTK) van kracht. Dit heeft gevolgen voor de waardering van de technische voorziening en daarmee voor het aanwezig eigen vermogen. Verder heeft het nFTK gevolgen voor de dekkinggraad en het vereist eigen vermogen. In de rentetermijnstructuur DNB is niet langer sprake van driemaandsmiddeling van de marktrente. De methodiek van de UFR is (vooralsnog) ongewijzigd. De verandering resulteert in een daling van de nominale dekkinggraad met 1,7 procentpunten tot 117,1%. Verder wordt met de invoering van het nFTK de zogenoemde beleidsdekkinggraad geïntroduceerd, gedefinieerd als de gemiddelde nominale dekkinggraad van de laatste 12 maanden. De beleidsdekkinggraad per 1 januari 2015 bedraagt 115,6%. Daarnaast zijn de regels ter bepaling van het vereist eigen vermogen in de standaardmethode voor de solvabiliteitstoets van DNB verzwaaard. Het vereist eigen vermogen per 1 januari 2015 op basis van het nFTK komt overeen met 115,3%.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds voor het Personeel van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. te Hilversum is aan Milliman Pensioenen vof de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2014.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materieële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds. Mijn oordeel is gebaseerd op het Financieel Toetsingskader zoals dat op balansdatum van toepassing was.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor het Personeel van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 18 juni 2015

R.K. Sagoenie AAG

verbonden aan Milliman Pensioenen v.o.f.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor het Personeel van International Flavors and Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2014 van Stichting Pensioenfonds voor het Personeel van International Flavors and Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. te Hilversum gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de staat van baten en lasten over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het stichtingskapitaal en de reserves en het saldo van baten en lasten getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het stichtingskapitaal en de reserves van Stichting Pensioenfonds voor het Personeel van International Flavors and Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. per 31 december 2014 en van het saldo van baten en lasten over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 18 juni 2015
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
drs. M. van Zeelst RA

7. Trefwoorden

Actuaris

Adviserende: Adviseur, gespecialiseerd in de (levens)verzekeringswiskunde.

Waarmerkende: De actuaris die bevoegd is tot het waarmerken van de actuariële staten.

Beleggingsopbrengsten

De beleggingsopbrengsten en -winsten worden op diverse manieren omschreven. Onderstaand verklaring van de begrippen, welke in dit jaarverslag worden gebruikt.

Directe beleggingsopbrengsten:

Alle opbrengsten uit exploitatie onroerende goederen, dividenden en rente.

Indirecte beleggingsopbrengsten:

Alle resultaten bij verkoop van beleggingen, alsmede herwaardering van de beleggingen op beurskoers per einde van het boekjaar.

Contante waarde van de pensioenverplichtingen

Het bedrag dat op dit moment nodig is om in de toekomst een of meer betalingen mee te kunnen verrichten, waarbij rekening is gehouden met rente en – als het gaat om uitkeringen op basis van levensverzekeringen – met actuariële grondslagen.

Dagelijks Bestuur

De voorzitter, secretaris en penningmeester van het fonds

Dekkingsgraad

De verhouding tussen enerzijds de contante waarde van de op dat moment geldende reglementaire pensioenaanspraken en anderzijds het aanwezige vermogen. Het aanwezige vermogen is de som van de contante waarde van pensioenaanspraken die op dat moment zijn gefinancierd en de eventuele algemene en extra reserve.

Directie

De Directie van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Financieel toetsingskader

Benaming van het nieuwe toezichtregime dat per 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. De nieuwe waarderingmethoden zullen de huidige Actuariële Principes Leven en Actuariële Principes Pensioenfondsen vervangen. Het nieuwe toezichtregime is ook verankerd in de Pensioenwet.

Fonds

Stichting pensioenfonds voor het personeel van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Franchise

Het deel van het pensioensalaris, dat niet meetelt voor de pensioenopbouw bij het fonds. Over dit deel van het salaris verzorgt de overheid het pensioen middels AOW en mogelijk Anw.

Gewezen deelnemers

Personen, die voor de pensioendatum, anders dan wegens overlijden, de deelneming in het fonds hebben beëindigd en premievrije rechten hebben verworven op ouderdomspensioen op 65-jarige leeftijd en eventueel nabestaandenpensioen bij overlijden.

Nabestaanden

Onder nabestaanden worden verstaan de echtgenoot, echtgenote of partner van een overleden actieve, gewezen of gepensioneerde deelnemer.

Onbepaalde partner

De methode, waarbij iedere deelnemer geacht wordt gehuwd te zijn met een partner met een vast leeftijdsverschil.

Overlevingstafel

Een van de meest belangrijke gegevens die nodig zijn bij de bepaling van de pensioenlasten is de te bereiken leeftijd; ofwel de kans van overleven tot een bepaalde leeftijd (overlevingskans). De overlevingstafel is een tabel die de overlevingskans weergeeft op grond van waarnemingen in een bepaalde periode.

Partner

Onder partner wordt verstaan de ongehuwde persoon van 18 jaar of ouder met wie de ongehuwde deelnemer samenleeft, mits er geen bloed- of aanverwantschap in de rechte lijn bestaat, er een notarieel verleden samenlevingscontract is opgemaakt en de samenwoning ten minste een jaar bestaat.

Premievrije rechten

De bij beëindiging van de deelneming voor de pensioendatum (bij ontslag) verworven pensioenrechten.

Rekenrente

De rente waarvan men uitgaat bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Risicodragend

Onder risicodragend vermogen, ook wel zakelijke waarden genoemd, wordt verstaan de beleggingen waarvan niet met zekerheid vaststaat of en zo ja wanneer het geïnvesteerde vermogen wordt terugontvangen. Ook is vooraf niet bekend wat de vergoeding voor het gebruik van dat vermogen zal zijn. De praktijk leert dat op lange termijn het rendement gunstiger is dan dat op risicomijdend vermogen.

Risicomijdend

Onder risicomijdend vermogen wordt verstaan de beleggingen waarvan de hoogte van het terug te ontvangen bedrag en het tijdstip waarop dat zal gebeuren van tevoren afgesproken zijn. Ook de hoogte van de vergoeding voor het gebruik van het vermogen is bekend. In het algemeen is het rendement lager dan bij risicodragend vermogen. Door het wijzigen van de rentestand kan de marktwaarde van obligaties van jaar tot jaar aanzienlijk veranderen, zodat wel degelijk enig risico wordt gelopen.

Vennootschap

International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Onder de vennootschap vallen de volgende juridische entiteiten:
International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) Holding B.V.
Aromatics Holding Ltd.

8. Afkortingen

AAG	Actuaris Actuarieel Genootschap
ABTN	Actuariële bedrijfstechnische nota
ALM	Asset Liability Management
AnW	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene ouderdomswet
APR	Aanvullend Pensioen Reglement
BAC	Beleggingsadviescommissie
BW	Burgerlijk Wetboek
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DNB	De Nederlandsche Bank
FTK	Financieel toetsingskader
IFF	International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.
MSCI	Morgan Stanley Capital International
VO	Verantwoordingsorgaan
WM	World Market